

بررسی جرم‌شناسی مخدرهای شنیداری و چالش‌های پیشگیری آن

شهرام چراغی^۱

علی پورجوهری^۲

علی جمادی^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۲۳ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۰۸/۰۷

چکیده

مخدرهای شنیداری؛ فایل‌های صوتی باقابلیت تأثیرگذاری تخدیری هستند، که از طریق قوه سمعی شنیده می‌شوند؛ و با رویکرد تحریک عصبی؛ هیجان کاذب و شناختی هر یک از مخدرهای شناخته‌شده را در مغز مصرف‌کننده شبیه‌سازی می‌نمایند. با توجه به اینکه پژوهش موردنظر به بررسی جرم‌شناسی مخدرهای شنیداری و چالش‌های پیشگیری در آن می‌پردازد. بر این اساس، این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش نیز توصیفی-تحلیلی است که از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و اسناد و مدارک موجود، اطلاعات لازم در این زمینه جمع‌آوری گردیده و این یافته‌ها به دست آمد که اولاً: علی‌رغم برخورداری این اصوات از اثرات و خصیصه مواد تخدیری، فاقد تنبه و تدبیر کیفی می‌باشند. ثانیاً: مخدرهای شنیداری به دلیل ناشناخته بودن و ضعف در درونی‌سازی قباح اجتماعی، فاقد صبغه برچسب‌زنی و شرمساری تخدیری می‌باشند؛ و به دلیل عزت‌نفس پایین مصرف‌کنندگان؛ تقلید و تغییر در سبک زندگی و فراغت اجتماعی و نیز تجربه هیجان کاذب اصوات نوترکیب، بشدت مورد استقبال افراد با ریسک رفتاری بالا قرار گرفته‌اند. ثالثاً: کنترل اجتماعی و اتخاذ تدابیر پیشگیرانه در آنان با چالش‌های نظیر؛ مکتوم ماندن هویت بزهکار و نقص در کشف جرم؛ سهولت و سودمندی عمل در ارتکاب جرم؛ فراملی بودن و ولوج در فضای مجازی؛ قبح اخلاقی اندک؛ کاهش سن رشد کیفی؛ عدم‌مداخله پیشگیری زودرس و ضعف در تدابیر وضعی و... مواجه می‌باشد. لذا بدین سبب، ضرورت

^۱ دانشجوی دکترا حقوق کیفری و جرم‌شناسی، گروه حقوق، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران

Email: sh.cheraghi66@gmail.com

^۲ دکترا فقه و حقوق، گروه حقوق، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران. (نویسنده مسئول)

Email: a.pourjavaheri@gmail.com

^۳ دکترا حقوق کیفری، گروه حقوق، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران

Email: jamadiali@gmail.com

دارد به‌منظور پیشگیری و ممانعت از بروز و استمرار رفتاری‌های ناموجه تخدیری و عقیم‌سازی روند وابستگی اعتیادی به آن، باید به‌عنوان پدیده جرم بدان نگریسته شود.

کلید واژه‌ها

مخدرهای شنیداری، جرم‌شناسی، پیشگیری، چالش.

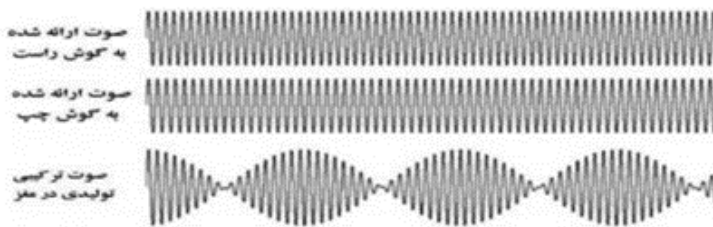
مقدمه

در گذشته، مصرف مواد مخدر به‌منظور تسکین و یا سرخوشی عصبی مورد توجه قرار گرفته، که به مرور زمان الگوی اثربخش مواد اعتیادآور تغییر یافته و جنبه تخدیری آن بر خاصیت تسکینی مواد تفوق یافته است. مخدرهای شنیداری نیز از این قاعده مستثنی نبوده و استفاده مکرر آنان علاوه بر ایجاد وابستگی عصبی، باعث بروز رفتاری ناموجه و هیجان کاذب شناختی می‌شود. علاوه بر آن، ماهیت غیرمادی و فقدان قباحت فعلی این نوع مخدرها؛ فرصت تصرف و دسترسی مکرر و خارج از هزینه را تسهیل می‌نماید و مصرف مستمر آنان، بر سبک زندگی اجتماعی افراد تأثیرگذار بوده؛ و به دلیل شدت تحریک این پدیده؛ در محدوده باندهای رشد مدار، بتا و تتا، غالب افراد جامعه به‌ویژه جوانان و نوجوانان و نیز افراد واجد ریسک رفتاری و کنجکاو در معرض وابستگی سخت به آن قرار دارند. این مخدرها، فاقد شرمساری اجتماعی و منع تقنینی بوده و غالباً مصرف‌کنندگان آن، فارغ نقض ارزش‌های جمعی محیط و فارغ از انتظار مسئولیت اخلاقی؛ منع مصرف آن را برخلاف اراده خودآگاه و نیز نیاز مدنی خود قلمداد می‌نمایند. لذا بر این اساس، از نظر جرم‌شناسی این کژروی رفتاری را می‌توان از معضلات آینده جامعه انسانی برشمرد که عوامل فرهنگی و محیطی و ... بر آن مؤثر بوده که با توصیف بالینی آن و توجیه مدنی افراد و تدبیر رویکردهای آموزشی، نه‌تنها مسئولیت نوین اجتماعی را بر افراد تحمیل می‌کند، بلکه با اتخاذ تدابیر روان‌شناختی و پزشکی، درصدد باز اصلاح و منع مصرف و تنقیح گرایش به این پدیده می‌باشد و با اتخاذ تدابیر وضعی توأم با پیشگیری پلیسی و صفر مدار، و همچنین توصیف موسع و کامل مصادیق نوین تخدیری، تحدید رفتاری و متعاقباً تنبه کیفری را گوشزد و هرگونه ارتباط معنادار با آنان را متصف به واکنش اصلاحی و جزایی نموده است. لیکن با این وجود به نظر می‌رسد، تاکنون تمهیدات جرم‌شناسی نتوانسته این نوع مخدر را کنترل و فرصت‌های مصرف و گرایش به آن را محدود نماید. از همین رو تدابیر معقول جرم‌شناسی توأم با پیشگیری‌های عام و کیفری در آن با چالش جدی مواجه گردیده‌اند (ذاکری و همکاران، ۱۴۰۰ ص ۱۱). بر این اساس، این پژوهش درصدد است که پس از توصیف این مصداق نوظهور تخدیری، مبانی جرم‌شناسی و چالش‌های پیشگیری در آن را مورد بررسی قرار دهد.

بند نخست: مبانی نظری مخدرهای شنیداری

۱- مفهوم مخدرهای شنیداری

مخدرهای شنیداری^۱ فایل‌های صوتی هستند که با ایجاد پالس‌های توأم با اختلاف فرکانس متفاوت شنیداری برای هر گوش با رویکردی موسوم به موج سوم تخدیر؛ سرخوشی، توهم، تشنج ناپایداری رفتاری و ضعف ادراکی دیگر اقلام شناخته شده تخدیری را در ذهن مصرف‌کنندگان شبیه‌سازی می‌نمایند. تحریک و ایجاد وابستگی عصب‌شناختی در این پدیده شوم اجتماعی بر اساس مشروط‌سازی و بروز و شدت اختلاف فرکانس شنیداری است، بدین‌صورت که اگر دو موج محرک شنیداری مشابه که صرفاً در شدت فرکانس باهم متفاوت‌اند، به‌صورت هم‌زمان به دو گوش مصرف‌کنندگان شنیداری رسانده شوند، فرکانس یکی ۱۱۰ هرتز و دیگری ۱۱۵ هرتز باشد، مغز اختلاف فرکانس ایجاد شده را تحت عنوان موج سوم تخدیری شناسایی می‌نماید و در این رابطه بر اساس میزان شدت، نوع موج و مدت مصرف اصوات، ترشح و تبعات متفاوت شدید و خفیف شناختی را در قوای ذهنی مصرف‌کنندگان ایجاد می‌نماید (مهاجرانی و براتی، ۱۳۹۹ ص ۱۰).

شکل ۱: نحوه عملکرد مخدر شنیداری در قوای عصبی فرد مصرف‌کننده (مهاجرانی و همکاران، ۱۳۹۴ ص ۷)

۲- تاریخچه پیدایش مخدرهای شنیداری

تاریخچه شناخت اثر شنیدن فرکانس‌های متفاوت از هر گوش به سال ۱۸۳۹ برمی‌گردد که هاینریش ویلهلم داو^۲ این اثر را کشف کرد. پس‌از آن در سال ۲۰۱۰ در دبیرستان ماستنگی در کشور آمریکا سازمان مبارزه با مواد مخدر نسبت به پدیده مخدرهای شنیداری واکنش نشان داد. در سال ۲۰۱۲ ورود این پدیده به منطقه خاورمیانه و در کشور امارات ثبت گردید. در سال ۲۰۱۴ در کشور لبنان مخدر شنیداری رواج پیدا کرد (ایساک^۳، ۲۰۱۸ ص ۲۴). در اواخر سال ۲۰۱۴ این نوع مخدر دامن‌گیر عربستان شد. در همان سال در کشورما نیز، نهادی تحت عنوان "خانه امید" در سایت خود به این شیوه جدید تخدیر پرداخت و

¹ Digital drug

² Heinrich Wilhelm Dove

³ Isak

استفاده از این مخدر را باعث ایجاد تغییراتی در حالات روحی و جسمی و انفصال فرد از جامعه و آن را اعتیادآور توصیف می‌کند که فرد برای رهایی از اثرات این شیوه تخدیری به درمان ترک اعتیاد نیاز دارد. از اوایل قرن بیستم، پزشکان به تاثیر این فرکانس‌ها در مباحث درمانی و کنترل درد و خاصیت تسکینی آن دست یافتند. در کشور ما خطر حضور مواد مخدر دیجیتال از سال ۱۳۸۸ مطرح شد، اما اطلاعات چندانی درباره آن وجود نداشت (مهاجرانی و ذاکری، ۱۳۹۴ ص ۱۴-۱۶).

۳- ویژگی‌ها، تفاوت‌ها و شباهت‌های بالینی مخدرهای دیجیتال با سایر مواد تخدیری

۱-۳ ویژگی‌ها

مخدرهای شنیداری با استفاده از رویکرد تحریک‌پذیری و پاداش‌دهی عصبی و روشی موسوم به موج سوم تخدیری، وابستگی عصب‌شناختی ایجاد می‌نمایند و امواج هدایت‌گر مغزی آلفا، بتا، تتا، دلتا و گاما؛ را با اختلال شناختی مواجه می‌نماید. این مخدرها، بر اساس شدت تأثیرگذاری به ۱۵۵ نوع با شبیه‌سازی حس الکترولیت و بیشینه تجربه کاذب عصبی هروئین تقسیم‌بندی می‌گردند که در آن مصرف‌کننده شنیداری به‌منظور نیل به یک هیجان ناموجه و کاذب شناختی، به مدت ۳۵ الی ۴۵ دقیقه تحت تأثیر صوت تخدیری با قابلیت ایجاد اختلاف فرکانسی بین ۵ الی ۳۰ مگاهرتز قرار می‌گیرد. فعالیت و تأثیرگذاری این مخدرها در غالب امواج عصبی محتمل است؛ لیکن در دو باند عصبی بتا و تتا، دارای بیشترین تأثیرگذاری تخدیری می‌باشد (الستی، ۱۴۰۰ ص ۸).

۲-۳ تفاوت‌ها

برخلاف دیگر مخدرها، این اصوات، صرفاً بر قوای عصب‌شناختی اثرگذار بوده و فاقد تکانش جسمی و تبعات بدنی می‌باشند و صرفاً با استفاده از هدفون، قابل مصرف می‌باشد (راموربارب^۱، ۲۰۱۶ ص ۶۳). این مخدرها با استفاده از رویکرد تحریک مدار پاداش و اختلال در سیستم عصبی لیمبیک تأثیرگذاری تخدیری را بر فرد مصرف‌کننده اعمال می‌نمایند، لیکن مخدرهای دیگر علاوه بر رویکرد فوق، با استفاده از رویکرد فریب قوای عصبی نیز هیجان کاذب رفتاری را ایجاد می‌نمایند. راهبرد و توصیف سوءمصرف در مخدرهای شناخته‌شده منوط به کشیدن مواد و سوءمصرف در میزان مادی و بروز وابستگی روانی و جسمی به آن مواد است لیکن توصیف سوءمصرف و اثر تخدیری در مخدرهای دیجیتال منوط به شنیدن موج سوم تخدیری و نیز اختلاف و شدت فرکانس‌های آنان است (کامفاوزن و ورس^۲، ۲۰۱۹ ص ۲۸۶).

¹ Rhumorbarbe

² Werse & Kamphausen

۳-۳ شباهت‌ها

غالب مواد افیونی به دلیل ویژگی‌های ساختاری و شیمیایی، علاوه بر جنبه تخریبی، از خاصیت درمانی نیز برخوردار هست و در این رابطه، صرفاً سوءمصرف و تدخین بیش‌ازحد مجاز آنان سبب تفوق جنبه تخریبی بر طبیی مواد می‌گردد؛ لذا با توجه به اینکه مخدرهای دیجیتالی نیز سابقاً در قالب درمان و تسکین درد به‌کارگیری شده‌اند از این قاعده مستثنی نمی‌باشند. و همانند دیگر مصادیق تخریبی، ضمن ایجاد وابستگی روانی و عصبی، بروز رفتارهای بهنجار شناختی را منوط به تحریک و نیز کشیدن مواد تخریبی می‌نماید. همچنین به دلیل ضرورت واکنش به پدیده‌های انسانی و رفتارهای نابهنجار اجتماعی، علاوه بر توصیف بزهکاری و ارائه راهکارهای پیشگیرانه عام و خاص؛ رفتار وابستگان شنیداری همانند دیگر مصرف‌کنندگان تخریبی در قالب بیمار روانی و کژروی اجتماعی مورد کنکاش و مذاقه قرار گرفته است (حبیب، ۲۰۱۶ ص ۱۲).

۴- نحوه مصرف شنیداری مخدرهای دیجیتالی :

یکی از مسائل مهم در مورد مخدرهای دیجیتالی نحوه مصرف و هدفمند کردن تأثیرپذیری آن می‌باشد. در تحقیقات پژوهشی عنوان گردیده؛ مصرف‌کنندگان شنیداری با اهداف درمان ناهنجاری‌های عصبی و نیز تنش‌های ناخودآگاه رفتاری، به مدت‌زمان ۱۰ الی ۳۰ دقیقه تحت بازتاب امواج ذهنی در محدوده مجاز و معمول عصبی قرار می‌گیرند تا سیستم عصبی آنان بتواند ضمن یادگیری و باز اصلاح امواج ذهنی خود، نسبت به یادگیری صحیح ساختار پیام‌های عصبی اقدام نماید و متعاقباً شیوهی رفتاری مناسب را برای مقابله با نابهنجاری‌های رفتاری فراگیرد. (نیک پور، ۱۳۹۷ ص ۳۶) لیکن شنیدن مخدر دیجیتالی با رویکرد تخریبی، متفاوت‌تر از شیوه درمانی آن هست. چراکه تسکین حالات نامتعارف، صرفاً بر کارساز بودن اصوات بستگی دارد؛ لیکن خلق رفتار نامتعارف، علاوه بر تأثیرپذیری اصوات، به سوءمصرف در آنان نیز وابسته می‌باشد، از همین رو، مصرف‌کنندگان دیجیتالی، از طریق هدفون و در محیط آرام و کم‌نور؛ به مدت ۳۵ الی ۴۵ دقیقه ملودی تخریبی را می‌شنوند و در این رابطه بر اساس، قدرت عصبی، ساختار کنترلی ذهن مصرف‌کننده، میزان عمق تأثیرپذیری و شدت اختلاف فرکانس‌های پخش‌شده، هیجان کاذب و همسان‌سازی تخریبی را تجربه می‌نمایند و یا به‌منظور تحریک شناختی و تجربه حالت تخریبی شدیدتر با استفاده از خاصیت کارکردی امواج عصبی؛ که هرکدام از آنان در موقعیت متفاوت و حالت‌های متعدد جسمی و روانی، بروز و نمود دارند، اختلاف فرکانس تخریبی که با شرایط کاری و مکانی و موقعیت ذهنی و روانی آنان تطبیق دارد مصرف می‌نمایند؛ مثلاً اگر فرد مستعمل در حین رانندگی و یا در شرایط هیجانی و توام با تخلیه انرژی بالا از اختلاف فرکانس تخریبی که بر اساس امواج صوتی باند بتا ساخته‌شده‌اند بهره‌بردار، به دلیل اینکه ذهن انسان در حین رانندگی و هیجان شناختی بیشترین امواج را در باند بتا ترشح می‌نماید، اثر تحریک‌پذیری مخدرهای دیجیتالی دوچندان خواهد بود و یا مثلاً در برخی

از مطالعات به‌منظور شباهت سازی با شرایط طبیعی ارسال امواج ذهنی آلفا، مصرف‌کنندگان باحالت چشم‌بسته مخدر دیجیتالی مصرف نموده‌اند و در این رابطه مشخص گردید، با توجه به اینکه در حین بسته بودن چشم، امواج آلفا بیشترین ترشح عصبی را تشکیل می‌دهند، مصرف مخدر دیجیتالی با اختلاف فرکانس در این باند شدیدترین تأثیرگذاری را بر سیستم عصبی خواهد داشت. (بوهمه^۱ و همکاران، ۲۰۱۸ ص ۲۳).

۵- نحوه تشخیص و اثبات آثار زیانبار مخدرهای شنیداری

خصیصه اعتیادی و اثرگذاری مواد تخدیری با دو رویکرد پزشکی تحت عنوان مشروط‌سازی یا فریب سیستم عصب‌شناختی و جسمی، تکانش بدنی قابل تشخیص و اثبات می‌باشند. در رویکرد عصب‌شناختی؛ یا ساختار طبیعی مغز دستخوش تغییر قرار می‌گردد و یا تحریک و ولوج انرژی تخدیری، به‌عنوان مبنای اصلی عملکرد طبیعی هورمون‌های عصبی مغز کدگذاری می‌گردند و فعالیت معمول مغز و نیل به سطح بهنجار رفتاری، منوط به تجربه مجدد هیجان ثبت‌شده و بعضاً تحریک شدیدتر مشروط می‌گردد. مثلاً وابستگی به آمفتامین‌ها علاوه بر کاهش سرعت عمل مغز؛ فعالیت‌های مرتبط با دقت و تمرکز و کارکرد موج‌های دلتا و تتا را افزایش می‌دهد و اعتیاد به کوکائین، شرایط پایدار عصبی و ارسال عادی امواج بتا، تتا و آلفا را دگرگون می‌نماید و الگوی مصرف هروئین نیز عملکردهای مؤثر در تصمیم و کارکردهای امواج بتا، دلتا و تتا را مختل می‌نماید. همچنین در رویکرد جسمی؛ به دلایل ابتلا مصرف‌کنندگان به علائم بدنی و برخورداری از عوارض و نشانه‌های تکانش جسمی پس از یک دوره ترک، تأثیرگرایش به ماهیت تخدیری در لفافت تشخیص‌های معمول طبی و آزمایش‌های پزشکی محتمل می‌گردد. لیکن مخدرهای شنیداری صرفاً از طریق نوار مغزی و تا ۷۲ ساعت پس از مصرف شنیداری قابل تشخیص می‌باشد و همچنین قیاس اثرگذاری آن با دیگر اقلام تخدیری؛ منوط به تطبیق تبعات عصب‌شناختی آن با جدول تناوبی و آزمون‌های تشخیص دیگر مواد مخدر می‌باشد (میرزرگر، ۱۴۰۰ ص ۱۱).

۶- نحوه عملکرد مخدرهای دیجیتالی :

ماهیت و فرکانس مخدرهای دیجیتالی با تأسی از امواج مغزی، تحریک عصبی را در شبکه لمبیک^۲ سیستم عصبی ایجاد می‌نماید و با القاء خود به‌عنوان امواج طبیعی مغز، اثرات تخدیری و شیمیایی سایر

^۱ Boehme

^۲ دستگاه لمبیک یا دستگاه کناره ای مجموعه‌ای از ساختارهای مغزی واقع در هردو سمت تالاموس، بلافاصله زیر لوب گیجگاهی داخلی مخ است که عمدتاً در مغز قدامی قرار گرفته‌اند این دستگاه، از انواع عملکردها چون هیجان، رفتار، حافظه بلندمدت و بویایی پشتیبانی می‌کند.

مواد تخدیری را در ذهن مصرف‌کنندگان شنیداری شبیه‌سازی می‌نماید، چراکه پس از شنیدن اصوات تخدیری، سیستم عصبی، فرکانس مخدرهای شنیداری را به‌منظور تطبیق‌گذاری و حفظ تعادل شناختی به قوای مشبک لمبیک که وظیفه وضوح، تمرکز هوشیاری را بر عهده دارد ارسال می‌نماید، لیکن قوه مذکور بدین علت که اصالتاً موج سوم تخدیری، ناشی از ادغام اختلاف فرکانس‌های دو نوع موج متجانس می‌باشد و از نظر مادی به‌عنوان موج مستقلی وجود خارجی نداشته و از طرفی دیگر، ویژگی ساختاری آن در رابطه با میزان و شدت فعالیت آن در محدوده شناخته‌شده امواج عصبی نمی‌باشد. (میسوم، ۲۰۱۶ ص ۱۷۴)، از شناسایی موج سوم تخدیری به‌عنوان امواج معمول عصبی غافل گردیده و به‌جای هومئوستازی^۱، تطبیق و هماهنگی با محرک‌های داخلی بر اساس شدت امواج تخدیری مبادرت به صدور دستور خطا می‌نماید. بنابراین، بر اساس میزان شدت تغییرات شیمیایی، عمق اثر پذیره قوه شناختی و نیز سایر شرایط محیطی و فردی، اثرات واکنشی خود را در قالب میزان تحریک صورت گرفته در امواج و پیام‌رسان‌های عصبی و سطح ترشح برخی هورمون‌های عصب‌شناختی مانند دوپامین، اندورفین و سروتونین و... بروز می‌دهد و این همان تشابه و تأثیرپذیری است که سایر مواد تخدیری نیز در سیستم عصبی مصرف‌کننده ایجاد می‌نمایند. (شحاته، ۲۰۱۸ ص ۵)

۷- تجربیات مصرف‌کنندگان و نظرات کارشناسان نسبت به ماهیت اصوات تخدیری و نحوه اثرگذاری آن بر قوای عصبی

How does I- Doser work for you		
۱	It BLOWS MY MIND	۱۹۳ ۱۵%
۲	I have felt the effects almost every timy	۲۴۸ ۲۰%
۳	Some doses work , some dont.	۳۴۶ ۲۹%
۴	Only a select few doses have worked for me	۱۲۲ ۱۰%
۵	I have felt the effects with only one dose	۱۱۳ ۹%
۶	It is a complete placebo – I never felt anything	۲۱۵ ۱۷%
Ttal votes : ۱۲۵۶		

شکل ۲: تأثیرگذاری مخدر دیجیتال در قوای عصبی افراد مصرف‌کننده (مهاجری و همکاران، ۱۴۰۰ ص ۷۱)

در نظرسنجی و گفت‌وگوی صورت گرفته فوق در تالار مصرف‌کنندگان مواد مخدر شنیداری موسسه^۲ I-doser مشخص گردید که حدود ۱۷٪ افراد شرکت‌کننده اثر تخدیری فایل‌های صوتی را باور

^۱ هم‌ایستایی یا هومئوستازی، به معنای حفظ شرایط پایدار و ثابت در محیط داخلی به کار برده می‌شود. معمولاً سیستم‌های زنده تمایل دارند تا از طریق تنظیم محیط داخلی پایداری و ثبات وضعیت خود را حفظ کنند
^۲ شرکت تولید کننده مخدر های دیجیتال که از سال ۲۰۱۰ مبادرت به انتشار ۳۰ نوع مخدر شنیداری در موج و باندهای شنیداری از کمینه تاثیرگذاری خفیف تا بیشینه تکانش عصبی اقدام نموده است.

نداشته و یک‌سوم نیز تأثیر دائمی و یا حالت تخدیر مورد انتظار را تجربه نموده‌اند. لیکن ۱٪ از شرکت‌کنندگان تعداد معینی از فایل‌های صوتی را تخدیری دانسته و حدود ۹٪ دیگر نیز، صرفاً یک صوت را اعتیادآور دانسته و حدود یک‌پنجم نیز ضمن پذیرش حالت تخدیری؛ بر تأثیر مستمر و دائمی اصوات اذعان داشته‌اند و قریب به ۱۵٪ دیگر نیز، بر تأثیر همیشگی این اصوات معتقد بوده‌اند. لذا با توجه تجربیات مصرف‌کنندگان فوق احتمالاً این اصوات، کمینه از خاصیت تخدیری برخوردار بوده و در این رابطه بیشینه نظرات افراد مصرف‌کنندگان نیز، مبین تأثیرگذار بیش از ۵۰٪ اعم از خفیف، شدید، مستمر و یا دائمی می‌باشد و از طرفی دیگر؛ احتمالاً بتوان عدم تأثیرگذاری همسو و یکسان اصوات تخدیری واحد بر افراد متعدد را بر ظرفیت‌های شناختی متفاوت افراد توجیه نمود. همچنین طی نظرسنجی پژوهشی سال ۲۰۱۷ در عربستان سعودی، از بین ۲۰۰ نفر از پزشکان و متخصصی اعصاب و روان؛ بالغ بر ۶۵٪ آنان قائل بر تأثیرگذاری تخدیری این اصوات بوده‌اند (فوزی و منصور، ۲۰۱۷).^۱ همچنین موسسه NIDA^۲ آمریکا نیز به دلیل حساسیت موضوعی و تشابه معنادار مخدرهای دیجیتالی با دیگر اقلام تخدیری، پذیرش تبعات این اصوات را منوط به تکمیل تحقیقات تخصصی نموده و پژوهش‌های موسسه بهداشتی آموزشی دانشگاه آریزونا نیز پذیرش مخدرهای شنیداری را در قالب محرک‌های دروازه‌ای معقول دانسته و، در این رابطه بیش از رویکرد وابستگی عصبی، بر زمینه‌ساز بودن این اصوات جهت مصرف دیگر اقلام تخدیری معتقد بوده است (مهاجرانی و براتی، ۱۳۹۹ ص ۱۹)، در کشور ما نیز بر اساس مصوبه ستاد مبارزه با مواد مخدر و با حضور دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی جلسه‌ای در راستای پیشگیری، درمان و مقابله و مبارزه با مواد مخدر و روان‌گردان‌های دیجیتالی برگزار شد که در آن جلسه تمهیدات لازم در راستای جلب مشارکت مؤثر دستگاه‌های عضو کمیته و ستاد مبارزه با مواد مخدر و تأمین، تولید و انتشار محتوا برای پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر، روان‌گردان و مخدر دیجیتالی و درمان در دستور کار کمیته قرار گرفت (ایرنا، ۱۴۰۱ ص ۱). از طرفی دیگر برخی اصحاب ذی‌سمت در رابطه با ماهیت اصوات دیجیتالی توضیحاتی ارائه نموده که در این رابطه؛ دکتر سعید صفاتیان^۳، ضمن ابراز تفاوت نشنگی و اقدام به مصرف مواد مخدر پس از یک دوره ترک با مخدرهای رسمی، این پدیده را در قالب محرک‌های عصبی توجیه می‌نماید که صرفاً تحریک اعتیادی و افزایش گرایش به کشیدن مواد مخدر را برای افراد پاک دست و بالقوه افزایش می‌دهد. همچنین دکتر پرویز افشار^۴ نیز ضمن اذعان به اعتیادآور بودن این اقلام نوظهور، علی‌رغم احتمال ایجاد وابستگی و یا

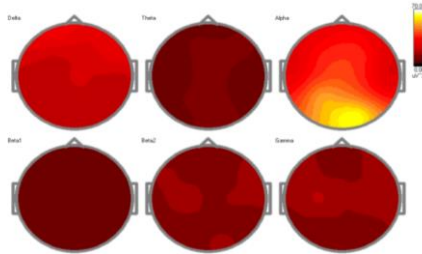
^۱ Fawzi and Mansouri

^۲ National Institute on Drugs Abuse یا مؤسسه بین‌المللی سوء مصرف مواد مخدر که از سال ۱۹۹۸ به منظور تحقیق در زمینه اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر در آمریکا به وجود آمده است.

^۳ رئیس کارگروه کاهش تقاضای اعتیاد کمیته مستقل مبارزه با مواد مخدر مجمع تشخیص نظام

^۴ سخنگوی سابق ستاد مبارزه با مواد مخدر

بروز هیجان کاذب، به دلیل تبیین حدودو ثغور مصادیق مواد تخدیری در قانون و از طرفی تفاوت وصفی این اقلام با رویکرد عینی مواد مخدر در کشور، آنان را در زمره مصادیق مواد تخدیری قلمداد نموده است (شیهه نیوز، ۱۳۹۴ ص ۱). دکتر سید عبدالله احمدی قلعه^۱ نیز، ضمن پذیرش ماهیت تخدیری این اصوات؛ بر تأثیرگذاری عصب‌شناختی و بروز سرخوشی، توهم، تشنج و حالات غیرطبیعی در این اصوات معتقد بوده و همچنین دکتر حسین ذیحی^۲، مخدرهای دیجیتالی را جدیدترین رویکرد تخدیری در حوزه مواد مخدر می‌داند که روان مصرف‌کننده را دگرگون و تغییراتی مشابه با سایر اقلام تخدیری از قبیل شادی و غم را برای مصرف‌کنندگان تداعی می‌نماید. همچنین دکتر جعفر باوی^۳، ضمن تبیین حالات تخدیری این اصوات، تبعات و تأثیرگذاری عصب‌شناختی این اصوات را به دلیل شنیدن از طریق قوه سمعی، از دیگر اقلام تخدیری شدیدتر می‌داند. و دکتر علیرضا شیرینی^۴ نیز علاوه بر غیرقابل‌انکار دانسته اثرات سوء موسیقی؛ تحصیل نتایجی فراتر از باور عمومی حتی در لفاف اصوات تخدیری را دور از تصور ندانسته است (پیرکاری، ۱۴۰۰). و دکتر احمد الستی نیز ضمن اعتیادآور دانستن مخدرهای دیجیتالی، آنان را در زمره اقلام نوظهور تخدیری برشمرده که با رویکرد تأثیرگذاری بر سیستم پاداش مغز، حالات ناموجه رفتاری و نشئگی عصب‌شناختی دیگر اقلام شناخته‌شده را در ذهن مصرف‌کننده شبیه‌سازی می‌نمایند (الستی^۵، ۱۴۰۰ ص ۹). و نهایتاً ملک‌زاده و همکارانش نیز با تطبیق بالینی اثرات امواج دیجیتالی با سایر مواد تخدیری بر سیستم شناختی افراد معتاد دریافتند که مخدرهای دیجیتالی بیشترین تأثیر را در باندهای فرکانسی آلفا (مربوط به آرامش) و دلتا (خواب و هوشیاری) را بر سیستم عصبی فرد معتاد داشته و در این رابطه علاوه بر مکان بهره‌تسکینی و درمانی نباید از شباهت تأثیرپذیری این امواج با محرک‌های اعتیادآور غافل گردید (ملک‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵).

شکل ۳ (تأثیرگذاری مخدرهای دیجیتالی بر سیستم عصبی فرد معتاد - ملک‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۰)

^۱ دکترای روانشناسی و رئیس سازمان نظام روان‌شناسی مشاوره استان زنجان

^۲ مستشار سابق دیوان عالی کشور و مشاور فعلی رئیس قوه قضائیه

^۳ رئیس سابق اداره اجتماعی قوه قضائیه

^۴ دکترای روانشناسی و سایکولوژیست - مدرس دانشگاه تهران

^۵ متخصص اعصاب و روان و فوق تخصص اختلالات شخصیتی و مدرس سمینار مخدرهای دیجیتالی در سال ۹۶

الف) مخالفت و نقد ماهیت تخدیری مخدرهای دیجیتالی

علی‌رغم تأثیرگذاری مخدرهای دیجیتالی بر قوای شناختی، برخی از محققین حوزه مواد اعتیاد و مواد مخدر بر ماهیت مادی مخدرهای دیجیتالی نقدهایی وارد نموده و در این رابطه معتقدند که؛ شرح و تفصیل مواد تخدیری و درج هویت شیمیایی آنان در لفاف مواد تخدیری، منوط به اعلام مراجع ذی‌صلاح تقنینی و انتظامی می‌باشد (کورنفورد و لیختنر^۱، ۲۰۱۴ ص ۴۷). لیکن در رابطه با مخدرهای دیجیتالی نه تنها گزارشی رسمی و متقنی منتشر نگردیده بلکه مطالعات گسترده‌ای نیز راجع به اثرات ناموجه تخدیری و اعتیاد آن نیز صورت نگرفته است و غالباً کارکردهای شناختی و رویکرد بالفعل آن، در رفع ناهنجاری‌های عصبی و کج‌رفتاری‌های شناختی بوده و خاصیت طبی و غیرتهاجمی آن مقدم بر عوارض تخدیری این اصوات می‌باشد. و قسم دیگری نیز ضمن محتمل دانستن اثرات تخدیری این پدیده، در کارکرد قطعی و اثرات تخدیری آن ایراد نظر نموده‌اند و بر این باورند که، ماهیتاً اثرات ناموجه مواد مخدر علاوه بر مغز، بر کلیه اعضای بدن نیز تأثیرگذار بوده، لیکن تبعات تخدیری اصوات دیجیتالی صرفاً عصبی بوده و به دلیل عدم برخورداری از تأثیرگذاری تکانشی و جسمی، نمی‌توان آن را در زمره محرک‌های اعتیادآور جای داد و از طرفی دیگر نیز، علی‌رغم تأثیر آن بر کارکردهای شناختی و پیام‌رسان‌های نورونی، تاکنون به‌صورت قطعی و مسلم قابلیت ایجاد وابستگی روانی؛ توأم با نیاز مصرف مکرر و نیز عود روانی و نشگی در آن به اثبات نرسیده و اصالتاً امواجی که از مغز ساطع می‌شوند، معلول فعالیت‌های شیمیایی سیستم عصبی هستند؛ نه مخدرهای دیجیتالی، و بازتولید امواج شبیه به امواج عصبی، فاقد تأثیرگذاری عصبی می‌باشد؛ چراکه قوای شناختی، دارای بازدارندگی عصبی است و در بادی امر، تحت تأثیر مخدرهای دیجیتالی قرار نمی‌گیرد و با ارسال پیام‌ها دستوری جدید، ضمن ممانعت از ورود اصوات تخدیری به سیستم عصبی، و حفظ تعادل شناختی؛ مانع از اثرگذاری امواج تخدیری می‌گردد (محمدی، ۱۳۹۶ ص ۳).

ب) دلایل جرم‌شناسی مصرف شنیداری مخدرهای شنیداری

مخدر دیجیتال جدیدترین روش‌های مصرفی اصوات تخدیری است که طی سنوات گذشته به دلیل تغییرات فرهنگی و نیز تغییر الگوی مصرف، در بین اشخاص بخصوص جوانان و نوجوانان رواج یافته است و غالب کشورها و پژوهشگران حوزه جرم‌شناسی به دلیل نوظهور بودن این پدیده اجتماعی درصدد توجیه آن از منظر جرم‌شناسی برآمده‌اند. بر همین اساس، در بیشتر پژوهش‌ها صورت گرفته پس از تبیین دلایل و نحوه تأثیرگذاری این نوع اصوات تخدیری بر قوای شناختی و سیستم عصبی، ضمن پذیرش اصوات خاص دیجیتالی در قالب مخدرهای نوظهور، رفتارهای نامتوازن فرد مصرف‌کننده شنیداری را

^۱ Lichtner & Cornford

به‌عنوان یک کنش نابهنجار و نامتعارف اجتماعی برشمرده‌اند و با توجه به مخاطره‌آمیز بودن این نوع روش تخدیری و از طرفی عدم قبح شنیداری آن، با بررسی انتقادی نسبت به نحوه و شمول قوانین کیفری به مصادیق مواد تخدیری و استفاده از آموزه‌ای پیشگیری رشد مدار و وضعی درصدد کاهش نرخ رشد جرم و یا ممانعت از مزمن شدن بزهکاری در آینده و در دوران بزرگسالی شده‌اند و برای بهبود وضعیت روحی و نیز شیوه باز اجتماعی مناسب بزهکار علاوه بر تبیین قوانین کیفری نسبت به طرح برنامه‌های پژوهشی بالینی نموده‌اند (حیدری نژاد، ۱۳۹۷ ص ۲۷).

۱- تحقیقات صورت گرفته در زمینه جرم انگاری مخدرهای شنیداری:

۱-۱ مهاجرانی و همکارانش در سال ۱۳۹۹ در پژوهشی علمی دریافتند که مخدرهای دیجیتال مانند سایر مواد تخدیری دارای دو وجه فیزیکی و روحی روانی می‌باشند که در رویکرد فیزیکی مواد مخدر، ترکیبات شیمیایی هستند که مصرف آن‌ها تغییراتی شیمیایی بر سیستم عصبی ایجاد می‌کند و باعث ایجاد لذت، تغییر هوشیاری، وابستگی می‌شود. درحالی‌که از نظر رویکرد روحی - روانی «معتادان دیجیتالی» از راه گوش سپردن افراطی و تمام‌وقت به موسیقی‌های تند و کند و عجیب‌وغریب، به سرخوشی می‌رسند یا در خماری قرار می‌گیرند. در مجموع می‌توان بیان کرد که برخی از تجربه کنندگان این نوع مواد آن‌هم در دنیای مجازی مدعی شده‌اند که این نوع مواد تأثیری چون دیگر مواد مخدر داشته و در مقابل کارشناسان خلاف این مدعا را مطرح می‌کنند که در این صورت باید این موارد موردتوجه قرار گیرد که عبارت‌اند از: ۱- در عصر ارتباطات، این نوع مواد به‌راحتی در اینترنت قابل دسترسی هستند. ۲- شوق تجربه آن در نسلی که در عصر اینترنت متولدشده و رشد یافته‌اند، بسیار بالا است. ۳- تشخیص و تمیز استفاده از این نوع از مواد (و اعتیاد به این مواد) از یک فعالیت عادی روزمره (گوش کردن موسیقی) بسیار دشوار است. ۴- وسایل مصرف این نوع مخدر به‌وفور در دسترس است و قابلیت کنترل خریدوفروش ابزار شنیدن آن نزدیک به صفر است. ۵- به‌شدت قابلیت تغییر و کاهش سن مصرف‌کنندگان را دارند. ۶- سیستم تصمیم‌گیرنده و مقابله‌کننده با مواد مخدر در خصوص این نوع از مواد، کمرختی دارد (مهاجرانی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۰).

۲-۱ عبدالرحمن احمد محقق سعودی در سال ۲۰۱۰ به‌منظور تحلیل چرایی و دلایل گرایش جوانان و افراد مصرف امواج تخدیری دریافت که ورود عرصه‌های جدید تخدیری را جزئی از سبک زندگی اجماعی در عصر کنونی بوده و در این رابطه تصریح داشته با توجه به پیشرفت‌های عصر فناوری ورود شیوه‌های جدید تخدیری قابل‌تصور بوده و اگر درگذشته روش‌های مانند تزریق یا تدخین کردن وجود داشته در حال حاضر استماع و گوش کردن جایگزین روش‌های سابق شده است. همچنین دریافت که مخدرهای دیجیتال امواج صوتی غیرکلامی بانام صدای سفید هستند که تحت پوشش ریتم و نوت خاصی از طریق قوای شنیداری مصرف‌شده و در این رابطه با تأثیرگذاری بر سیستم انتقال‌دهنده‌های

عصبی شنونده مغز وی را تا بی‌حسی، شبیه به اثر واقعی یا حداقلی مواد مخدر دچار می‌نماید و این حالت یکی از خطرناک‌ترین شیوه‌های تخدیر می‌باشد چراکه؛ فروشندگان مواد تخدیری به‌صورت آزادانه فایل‌های مربوطه را در فضای مجازی بارگذاری می‌نمایند و مصرف‌کننده نیز بدون هیچ محدودیتی جهت رسیدن به یک تجربه شناختی و نیز یک هیجان پرانرژی ذهنی مانند اکستازی از آن استفاده می‌نماید. بنابراین با توجه به آثار سوء مخدرهای شنیداری ضروری است که در اسرع وقت سازمانی اجتماعی با همکاری نهادهای مرتبط با پدیده‌های جنایی در فضای مجازی تشکیل داده تا از انتشار گسترده مواد تخدیری جدید جلوگیری به عمل آورند (عبدالرحمن، ۲۰۱۰: ۵).

۳-۱ احمد بن عبدالرئوف نیز در سال ۲۰۱۵ ضمن تبیین نحوه تأثیرگذاری مخدرهای دیجیتال بر قوای شیمیایی و سلول‌های عصبی دریافت که فایل‌های صوتی مخدرهای دیجیتال در راستای معالجه بیماری‌های اعصاب و روان و بهبود عملکرد معضلات هیجانی و شناختی افراد به‌کارگیری شده‌اند لیکن، امروزه با سوءاستفاده از ظرفیت این نوع امواج، تأثیرات مخاطره‌آمیزی برای مصرف‌کنندگان به وجود آورده است چراکه؛ این نوع مخدر جدید باهدف تغییر در سیستم پذیرش اعصاب و نیز قوای شیمیایی مصرف‌کننده تولید گردیده و بر اثر شنیدن آن تغییرت هورمونی شبیه به تأثیرات عصبی سایر مواد مخدر مانند متافتامین‌ها، کوکائین و نیز کریستال‌ها را در ذهن مصرف‌کننده به وجود می‌آورد. همچنین به دلیل وجود عواملی نظیر: دسترسی آزاد مصرف‌کنندگان به فضای مجازی؛ عدم پیشگیری و منع قانونی در استماع موسیقی تخدیری؛ هیجان و کنجکاوی افراد مصرف‌کننده بخصوص جوانان به این نوع مواد و عدم برنامه‌ریزی مدون جهت آگاهی اجتماعی، برخورد با این مخاطره جدید را دشوار اعلام نموده است (عبدالرئوف، ۲۰۱۵: ۱۰)

۴-۱ العوضی در سال ۲۰۱۵ با بررسی جرم‌شناسی مخدر دیجیتال دریافت که غالب جامعه هدف این نوع مواد قشر جوان و مرتبط با اینترنت بوده و امروزه به دلیل رسوخ فضای مجازی در امکانات رفاهی و نیز دسترسی مستمر به آن امکان تشدید خطرات این نوع مواد بسیار محتمل می‌باشد و به همین دلیل ضرورت دارد به‌منظور کنترل و جلوگیری از گسترش این پدیده اجتماعی تدابیر اجتماعی و پلیسی ذیل صورت پذیرد: الف- تقبیح مصرف مواد مخدر و اشاعه آن به سایر موارد جدید منجمله مخدرهای شنیداری ب- نا امن کردن بستر دسترسی به مواد مخدر دیجیتال در فضای مجازی و هزینه برکردن استفاده از آن، ج- ممانعت از کم‌رنگ شدن ارزش‌های اجتماعی مصرف مواد مخدر در گروه‌های اجتماعی در رابطه با کنجکاوی و هیجان ناشی از مصرف مواد منع نشده تخدیری، د- ترسیم برنامه منظم با حضور افراد مصرف‌کننده و توضیح تبعات روانی و جسمانی مواد مخدر دیجیتال برای پیشگیری ثانویه و ممانعت از ورود سایر افسار اجتماعی به این کجروی اجتماعی، چ- تقنین و تصویب مقررات کیفری با اولویت مصادیق پیشگیرانه و برنامه‌های بازدارنده ارشادی و اصلاحی، د- تاسیس موسسه‌های پزشکی و

فنی جهت رصد روزانه مواد تخدیری جدید در فضای مجازی، ه-آموزش و ارائه راهکارهای پیشگیرانه جهت اثرات سوء اجتماعی و فردی مواد مخدر شنیداری.

۲- دلایل جرم‌شناسی مخدرهای شنیداری:

به‌طور کلی بر اساس دلایل ذیل می‌توان عوامل گرایش به مخدرهای شنیداری را بررسی و توجیه نمود:

۲-۱ عوامل زیستی - روانی:

در بیشتر تحقیقات جرم‌شناسی، عامل زیستی - روانی، از عوامل مؤثر مصرف مخدرهای شنیداری افراد تأثیرپذیر و فاقد ظرفیت جنایی معقول می‌باشد چراکه از طرفی فزون کشی رفتاری، توأم با دوران بحران آفرین شخصیتی، علاوه بر بروز حساسیت بیش‌ازحد؛ زمینه‌ساز رفتار اجتماعی و بی‌باکی رفتاری را فراهم می‌کند (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۳ ص ۸۹) و از طرفی دیگر نیز؛ وضعیت روانی و الگوی رفتاری مصرف‌کنندگان، با میزان و شدت مشروط‌سازی عصبی رابطه مستقیم داشته، بدین منظور؛ در صورت شنیدن این اصوات در محدوده میان‌سالی، به دلیل ترشح شدید امواج هدایتگر عصبی بتا و تتا در این بازه سنی و نیز تأثیرگذاری شدید این مخدرها بر موج‌های مذکور؛ ولوج تحریک عصبی و تصور هیجان کاذب محتمل بوده و همچنین تشابه و تقارن فرکانس مخدر شنیداری با موج عصبی که معمولاً مغز آن را تولید می‌نماید، بروز وابستگی را شدیدتر می‌نماید^۱ (شالر و وارشا، ۲۰۱۶ ص ۸۹). لذا به نظر می‌رسد که تحولات زیستی توأم با وضعیت ناپایدار روانی و الگوهای رفتاری مغز، بر این رویکرد تخدیری تأثیرگذار بوده (حسینی و همکاران ۱۳۹۷ ص ۸۰).

۲-۲ عوامل فردی و ضعف اعتمادبه‌نفس و اراده

ضعف اعتمادبه‌نفس و اراده یکی از عوامل مهم گرایش فرد به مخدرهای شنیداری می‌باشد که در آن فرد مصرف‌کننده با چالش‌های اجتماعی فاقد ظرفیت چانه‌زنی و قانون‌پذیری مواجه بوده و غالباً نقش‌پذیری منفی و گرایش به انحراف را مقدم بر مشارکت اجتماعی و رفع موانع می‌داند (مهردوی، ۱۳۹۸ ص ۱۴۷). بدین سبب؛ نیل به موفقیت، صرفاً در قبال تأمین ارزش‌ها و رعایت رویکردهای بهنجار افراد دیگر توصیف می‌گردد و ضعف اراده و ارزیابی درونی افراد از ارزشمندی و فقدان احترام به خویش‌تن باعث می‌گردد افراد احساس اعتبار را در لفاف، تأمین خواسته دیگران توصیف نموده و قدرت مخالفت با درخواست‌های نادرست درگروه‌های اجتماعی نظیر همسالان و فرد برای تأمین احترام به خود تسلیم خواسته‌های مجرمانه و ناروای آنان را تقبل می‌نماید (التجانی، ۲۰۱۸ ص ۲۵۱-۲۵۲).

^۱ Shelar & Varsha

۲-۳ عامل کنجکاو و لذت‌پذیری:

کنجکاو مصرف‌کنندگان شنیداری غالباً در بین گروه‌های همسالان رواج داشته که در آن توصیف و بازگو نمودن هیجان کاذب و اثرپذیری اصوات تخدیری توأم با ریسک‌پذیری رفتاری زمینه‌گرایش افراد را فراهم می‌نماید (عبدالرؤف، ۲۰۱۴: ص ۱-۵). از همین رو مرتب‌ترین عاطفی افراد و اعضاء گروه‌های اجتماعی، بدون سبق تصمیم و با اراده تجربه اثرات نوین تخدیری و نیز پاسخ به تمایل و کشش‌های درونی با توجیه هوش هیجانی خود، جسارت رفتاری را بر تدبیر فکری مقدم دانسته و با الگوبرداری از دانستن گروهی و خواستن رفتاری، خلصه تخدیری، اقدام به مصرف مواد مخدر پس از یک دوره ترک را تجربه می‌نمایند (عرشیا، ۱۳۹۸ ص ۳۲).

۲-۴ عوامل خانوادگی و فرزند پروری:

خانواده، ساختار اصلی رشد خویش‌داری در تقابل با گرایش‌های ناموجه تخدیری می‌باشد (التجانی، ۱۳۹۸ ص ۱۷۸) تفوق و نمود الگوهای متعارف رفتاری در خانواده، تأثیر بسزایی در دفع بیش‌مصرفی مخدرهای شنیداری دارد و ارائه نقش منفی و بی‌توجهی آن، علاوه بر ایجاد ریسک رفتاری زمینه‌نقض ارزش‌ها و جرح ابزارهای کنترلی و تقرب به مصرف را فراهم می‌نماید (الجبری، ۲۰۱۸ ص ۱-۳۰) بر اساس مطالعات صورت گرفته، ارتباط خانوادگی و روش‌های تربیتی فرزند پروری، توأم با نظارت رفتاری؛ در کاهش رغبت و میل به کشیدن شنیداری اصوات مؤثر بوده و بی‌تفاوتی اجتماعی و فقدان توجه نیز می‌تواند، بستری بحران‌زا برای مصرف‌کنندگان مواد علی‌الخصوص وابستگان عاطفی باشد. (همان، ۲۰۱۸ ص ۲۵-۲۵۱) تبعات استنکاف از مراتب و انتظارات رفتاری خانواده‌هایی برخوردار از الگوهای رفتاری پهنه و مذهبی تأثیری بسزا در افول وسوسه و میل به تجربه هیجان کاذب مخدرهای شنیداری داشته است (محمد مرسی، ۲۰۱۶ ص ۴۸-۵۹).

۲-۵ فقدان کنترل رسمی

با توجه به رویکرد اعتیادآور بودن مخدرهای شنیداری، قوانین رسمی و مبنای بازدارنده کشور ناقص می‌باشد چراکه اولاً حدودوغور و توصیف مصادیق ممنوعه مواد تخدیری در لفاف قانون سابق منع کشت خشخاش و مصرف تریاک و تصویب‌نامه راجع به فهرست مواد مخدر تدوین گردیده است^۱ که در آن قانون مقنن لاحق؛ با احراز مصادیق خاصه‌ای از مواد تخدیری، مصلحت بر درج ارقام عینی و نیز مصطلح

^۱ ماده ۱: از نظر قانون اصلاح منع کشت خشخاش و استعمال تریاک مصوب ۳۱ خرداد ۱۳۳۸ و با توجه به ماده (۱) قانون مزبور و تبصره ۱ ذیل آن مواد مخدره به دو دسته تقسیم و تفکیک می‌شود: دسته اول - مواد افیونی و حشیش و مشابهن آن. دسته دوم - سایر ادویه مخدره.

وقت، از قبیل مواد افیونی و حشیش و مشابیهین آن و نیز سایر ادویه مخدرها داشته است و در مورد مخدرهای شنیداری قوانین و مقررات وجود ندارد که بتوان آن را کنترل و ممانعت به عمل آورد (جزایری و همکاران، ۱۳۹۸ ص ۱۸).

۲-۶ ضعف در درونی سازی هنجارها

در صورت عدم تفوق و ضعف در تحمیل رفتارهای مسئولیت آور و فقدان بنیان‌های رسمی جهت ممانعت و باز اصلاحی گرایش‌های ناپه‌نچار شنیداری، چاره‌اندیشی رفتارهای نامأنوس مدنی، بر اساس نوع و میزان تعامل اجتماعی مصرف‌کنندگان با بسترهای جامعه‌پذیری و نیز همنوایی و بی‌سامانی اجتماعی آنان، در لفاف ساختارهای بازدارنده اجتماعی قابل توصیف می‌باشد (رضایی و همکاران، ۱۳۹۳ ص ۳۷). متقابلاً تقلیل دلبستگی و خویش‌ن‌داری اجتماعی، زمینه‌گرایش و ریسک‌پذیری رفتار تخدیری را تقویت می‌نماید (التجانی، ۲۰۱۸ ص ۲۵۰-۲۵۱). همچنین، کاهش سطح درگیری و تعهد فرد در تطابق با هنجارهای اجتماعی و نیز ضعف در مشغول سازی رفتاری، می‌تواند عاملی مؤثر در بیش‌مصرفی افراد محسوب گردد و تفوق اعتقاد و رواج فرهنگ ارزشی حرمت مخدر شنیداری توأم با تقویت بنیه مذهبی جوانان می‌تواند در کاهش اقدام به مصرف مواد مخدر پس از یک دوره ترک و ممانعت از سوءمصرف شنیداری مؤثر قلمداد گردد (الجبری، ۲۰۱۸ ص ۱۲).

۲-۷ ضعف در یادگیری و تقلید رفتار اجتماعی

در بیشتر گرایش‌های تخدیری، از جمله رویکرد شنیداری، تقلید و یادگیری و نیز همانندسازی اجتماعی از طریق نزدیک و یا تأثیرگذارترین عامل ارتباطی فرد صورت می‌گیرد (فضلی و همکاران، ۱۳۹۳ ص ۷) بدین طریق؛ به‌مثابه کشش و تقرب وابسته روانی یا بانفوذ از شخصیتی، مصرف مخدر شنیداری دستخوش تغییر می‌گردد از همین رو یادگیری تخدیری در بین خانواده‌های واجد رفتار اعتیادی و همچنین تقلید رفتاری در گروه‌های همسالان و موثر در تصمیم‌عامل اعتیادی، به دلیل شکل‌گیری شخصیت و پایه‌گذاری بنیان فردی قابل توجه می‌باشد (هاشمی نسب، ۱۳۹۸ ص ۵۳). همچنین، به دلیل رویکرد نامأنوس در بین خانواده متمکن، مصرف‌کنندگان به دلیل جایگاه اجتماعی پایین و نیز ضعف اعتمادبه‌نفس در پذیرش موقعیت اجتماعی موردنظر خود، به الگوهای رفتاری علی‌الخصوص شیوه و نوع مواد تخدیری آنان، توجه می‌نمایند و در همین رابطه به‌منظور نمود اجتماعی در بین افراد هم‌کیش، ضمن توجه و انتخاب رفتار برتر، شنیدن این شیوه تخدیری را بر سایر نمودهای تخدیری ترجیح می‌دهند (فضلی و همکاران، ۱۳۹۵ ص ۱۳). از طرفی دیگر نیز به‌منظور، حفظ خود برتری فردی، ترجیح تقلیدی این گرایش به دیگر پدیده‌های سنتی تخدیری تقدم داشته و کشیدن آن به‌مثابه الگوی نوین غربی با رغبت و شدت بیشتری موردتوجه قرار گرفته است (التجانی، ۲۰۱۸ ص ۲۵۳-۲۶۰).

۲-۸ توجیه انتخاب منطقی و عقلانی فرد مصرف‌کننده

این رویکرد انتخابی، فرد مصرف‌کننده شنیداری را کنشگری عاقل می‌داند، که بیش‌مصرفی شنیداری را در لفاف اجتناب از به‌هم‌ریختگی و جمع‌آوری اطلاعات و بیشینه‌سازی سود و کمینه‌سازی هزینه‌ها، توصیف می‌نماید چراکه؛ به دلیل ناشناخته بودن و فقدان تنقیح مدنی، بروز وابستگی و فرصت تجربه هیجان عصب‌شناختی را مقدم بر هزینه‌های برخوردی آن تعبیر می‌نماید (علی‌وردی نیا، ۱۳۹۵ ص ۱۰). از طرفی نیز، به دلیل تفوق منفعت شخصی بر عوامل وضعی و عقیم بودن موانع مصرفی؛ درگیری جرم و وابستگی رفتاری را بر تنقیح وابستگی آن، مرجح می‌داند (درگاهی و همکاران، ۱۳۹۹ ص ۱۰۸) همچنین به دلیل مکتوم ماند تکانش جسمی و عقیم بودن شرمساری رفتار و حالت اعتیادی در آن، گرایش به بیش مصرف و تأمین انتظار عقلایی را مقدم بر هزینه ترک ارادی آن تعبیر می‌نماید (مهاجرانی و همکاران، ۱۳۹۹ ص ۳).

۲-۹ آنومی و فشار اجتماعی

اصولاً جامعه بر دو ساختار اساسی شامل: اهداف و وسایل نهاده‌شده تأکید دارد و معیار و شاخص رفتارهای اجتماعی بر اساس تعامل و دسترسی اجتماعی افراد به این دو بنیان توصیف می‌گردد (نوریخس، ۱۳۹۶ ص ۱۰). با توجه به اینکه گرایش به مخدر شنیداری در لفاف رفتارهای نابهنجار اجتماعی توأم با کمزوری مدنی قابل توصیف بوده و از طرفی دیگر نیز وابستگی عصب‌شناختی در آنان به‌نوعی بازتاب نیازمندی فردی و واکنش رفتاری به چالش‌های اجتماعی می‌باشد (الزیود و همکاران، ۲۰۱۹ ص ۶۹). چراکه منحرف‌تخدیری، به دلیل عدم توانایی در برخورد با هنجارهای متقن اجتماعی، در مضیقه رفتاری قرار گرفته و ضمن تجربه احساس طرد اجتماعی و سرشکستگی فردی، منفعت‌طلبی و خویش برتری را مقدم بر مراعات اهداف و هنجارهای جمعی می‌داند (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۳ ص ۲۲۰) و از طرفی دیگر نیز، به‌منظور فرار از واقعیت زندگی اجتماعی و کتمان بی‌تفاوتی نسبت به خود، منطبق با نیازمندی‌های فردی و دگرگونی‌های اجتماعی از قبیل تغییر نظام ارزشی جامعه، اشاعه بیش‌مصرفی، بروز دگرگونی‌های فرهنگی و عدول از ارزش‌ها سنتی و مذهبی، رفتار انحرافی را در لفاف رویکردهای نوین تخدیری نمودار می‌نماید (سراج زاده و همکاران، ۱۳۹۵ ص ۱۳۱).

۲-۱۰ معاشرت رسانه‌ای و تاثیر آن بر کشیدن مخدر شنیداری

رسانه یکی از بسترهای فراگیر مصرف مخدرهای شنیداری می‌باشد که با ایجاد فرصت دسترسی و تمهید شرایط و اوضاع احوال، علاوه بر و جرح قباحت توافق‌های مدنی؛ با حساسیت‌زدایی ارزشی، زمینه بیش‌مصرفی و یا وابستگی روانی را فراهم می‌آورد (محمدی، ۱۳۹۶ ص ۳). به دلیل ماهیت غیرمادی مخدرهای شنیداری، غالباً بزهکاران تخدیری با ایجاد معاشرت و پیوستگی در گروه‌های مجازی، امکان

دسترسی و آگاهی از نحوه مصرف و نیل به هیجان کاذب تخدیری را برای خود فراهم می‌آورند و به دلیل رسوخ غیر انکار فضای مجازی در زندگی اجتماعی، هرچه دسترسی و فرصت بزهکاری توأم با معاشرت ترجیحی افراد طولانی و قابل توجه باشد، امکان تغییر در اوقات فراغت افراد علی‌الخصوص وابستگان روانی به فضای و امکان تغییر در سبک زندگی اجتماعی و نیز بروز بیش‌مصرفی تخدیری جدی‌تر خواهد بود (پورنجفی قوشچی، ۱۳۹۹ ص ۸۳-۸۴).

ج) چالش‌های جرم‌شناسی مخدرهای شنیداری

مخدرهای دیجیتال به خاطر نوظهور بودن با چالش‌های جرم‌شناسی و کیفی مختلفی مواجه می‌باشند که در این قسمت به مهم‌ترین آن‌ها پرداخته شده است:

۱- ناشناخته بودن مخدرهای شنیداری

مخدرهای دیجیتال جدیدترین و ناشناخته‌ترین روش‌های تخدیری است که به‌عنوان روش غیرتهاجمی برای درمان برخی بیماری‌ها کاربرد دارند، اما امروزه با بروز تغییرات در نحوه و شدت مصرف آن توسط افراد مختلف در قالب سویه جدید ویرایش نوظهور تخدیری رواج پیدا کرده است و مصرف‌کنندگان این روش تخدیری، غالباً به‌منظور لذت‌جویی و هیجان غیرقابل‌سنجش آن را مصرف می‌نمایند. به دلیل تشابه و شنیدن مشابه با موسیقی، شدت درحالی‌که پذیرش و ترویج در بین اقشار مختلف بخصوص افراد دارای گرایش به موسیقی و نیز افراد کم سن و سال در محیط‌های اجتماعی می‌باشد و با توجه به اینکه در اثر مصرف آن هیچ‌گونه اثر طبی مشهودی بر بدن فرد مصرف‌کننده به‌جا نمی‌گذارد، امکان پذیرش و فریب آن توسط افراد قابل‌تصور است (اکرمی و همکاران، ۱۳۹۵ ص ۱۶۸). با توجه به اینکه یکی از رسالت جرم‌شناسی کشف دلایل وقوع جرم و مانعیت از تکرار آن می‌باشد، اما به دلیل ناشناخته بودن این رفتار بزهکارانه، نمی‌توان از کژروی در قالب نهی اجتماعی بهره برد، چراکه تضمین احترام به ارزش‌ها و اعمال واکنش نفی آن درگرو شناخت و درک همگانی رفتار هنجاری می‌باشد. بنابراین ضروری است کنش ناپسند به‌اندازه کافی روشن و بدون ابهام باشد تا علاوه بر اتمام‌حجت بر تابعان، عذری در نکوهش آن پذیرفته شود و شهروندان اصول قطعی هنجاری جامعه را بشناسند و در اجرای آن مطیع و فرمانبر باشند (موذن زادگان و همکاران، ۱۳۹۷ ص ۲۰۰).

۲- مکتوم ماندن هویت بزهکار و نقص در کشف جرم

مهم‌ترین خصیصه طبیعی مخدرهای دیجیتال، استمرار و مصرف آن در فضای مجازی می‌باشد که امکان کشیدن آن در اوقات شخصی، خلوت و علن وجود دارد که باعث می‌شود شخص به‌سرعت و بدون مشاهده کسی یا حتی بدون اجازه از فردی، مطابق میل خود عمل کند که این موارد یکی از چالش‌های تدابیر پیشگیرانه اجتماعی است (احمدی مقدم و جواهری، ۱۴۰۰ ص ۲۶) بنابراین، حس مخفی ماندن

اعمال ارتكابی در فضای مجازی، این رفتار ناهنجار اجتماعی را به شرایطی تبدیل می‌کند که افراد به شکل افسارگسیخته و فارغ از کنترل اجتماعی و اخلاقی، میدانی برای تاخت‌وتاز عقده‌گشایی بیابند. بسیاری از افراد در هنگام استفاده از مخدرهای دیجیتالی و در دنیای فیزیکی دو شخصیت متفاوت از خود بروز دهند که در دنیای عینی هیچ‌گاه تمایلات مجرمانه بروز نمی‌دهند. اما زمانی که به فضای غیرمادی دسترسی دارند، انواع تمایلات ناهنجار آن‌ها بیدار می‌شود. بر این اساس، برخلاف جرائم سنتی که محدود به حوزه صلاحیتی و زمان وقوع جرم می‌باشند، مخدرهای شنیداری که در فضای غیرمادی رخ می‌دهد، قابل‌شناسایی و کشف نمی‌باشند و از طرف دیگر در صورت کشف جرم، شناسایی عامل و بزهکار اصلی به دلیل غیرواقعی بودن صحنه ارتکاب جرم با چالش‌های متفاوتی مواجه می‌باشد. به همین دلیل آمار جنایی این رفتار ناهنجار اجتماعی از بابت رقم سیاه و نیز خاکستری جرم بشدت با جرائم تخدیری سنتی متفاوت بوده و بزهکار با آرامش و به‌دوراز خطر شناسایی قضائی، مبادرت به فعالیت مجرمانه می‌نماید (شکری، ۱۳۹۹ص ۵۶).

۳- سودمندی و سرعت عمل در ارتکاب جرم

یکی از رویکردهای مطرح در باب علت ارتکاب جرم، رویکرد انتخاب عقلانی است که تأکید دارد نه بزهکار فردی متفاوت از دیگران است و نه بزهکاری تابع سازوکاری متفاوت از رفتارهای غیر مجرمانه است. بنابراین، خصیصه منفعت‌طلبی و لذت مصرف مخدرهای دیجیتالی برعدم مصرف آن، به دلیل مکتوم ماندن ماهیت تخدیری و از طرفی، سهل‌الوصول بودن آن و نیز عدم نیاز مستقیم به واسطه‌های مادی و امکان دسترسی به آن در هر زمان و مکانی، باعث ترغیب مصرف‌کنندگان به این نو مواد نوظهور شده است. با توجه به اینکه، یکی از الگوهای این نوع مواد تخدیری بسترهای دیجیتالی و فضای سایبری است که در عصر کنونی، دسترسی به آن خیلی آسان است که موجب تشدید کشیدن این مواد می‌شود و افراد به‌راحتی و با استفاده از ابتدائی‌ترین وسایل ارتباطی قادر خواهند بود این نوع مواد تخدیری را در اختیار بگیرند و در این رابطه علاوه بر تسریع در وقوع جرم، شرایط و اوضاع وقوع جرم با بروز نتیجه آن توأمان به منصف ظهور می‌رسد (رجبی وهمکاران، ۱۳۹۸ص ۳).

۴- فراملی بودن جرائم تخدیری در لفاف فضای مجازی:

جرائم تخدیری در فضای سایبری به‌خودی‌خود نمی‌توانند فراملی باشند زیرا امکان دارد تمام عناصر و آثار آن محدود به قلمرو یک کشور معین باشد، اما در مواردی ممکن است یک یا چند عنصر از جرم، مربوط به دو یا چند کشور باشد و یا اینکه آثار جرم به یک کشور خاص محدود نشود. در این‌گونه موارد باید بحث صلاحیت فراملی مطرح و اصول حاکم بران بررسی شود. بنابراین در صورتی که جرم تخدیری در بستر فضای مجازی و در قلمرو کشوری ارتکاب یابد و هیچ عنصر خارجی در آن دخیل نباشد، از حیث

اعمال صلاحیت مشکلی وجود ندارد. این خصیصه نامتوازن، غیرمستقر و تسهیل بودن شرایط وقوع شنیدن مواد مخدر دیجیتال باعث گردیده که سوداگران مواد مخدر با فراغ بال و به منظور اخفای ادله مربوط به اعمال غیرقانونی خود، عمداً از بسترهای مجازی که در خارج واقع شده‌اند، استفاده نمایند. چراکه در فضای غیرمادی، امکان ترسیم قلمرو حاکمیتی مانند دنیای فیزیکی وجود ندارد و این فضا بر اساس گفتمان جهانی تأسیس و بدون اینکه فرد یا نهاد خاصی مالک آن باشد بنا شده است و فرد مصرف‌کننده ضمن اینکه می‌تواند از داده‌های مخدیری موجود در شبکه‌های مجازی استفاده کند، خود نیز می‌تواند اصوات مخدیری خود را به دیگران عرضه نماید. بدین ترتیب بسترهای ارائه مخدر دیجیتال محیطی لایتهای و در حال گسترش می‌باشد (میرمادی، ۱۳۹۹ ص ۱۵۲).

۵- قبح اخلاقی اندک :

مخدرهای دیجیتال شنیداری پدیده نوین انسانی و اجتماعی است که تاکنون به‌عنوان یک رفتار اجتماعی ناپسند مورد نقد و پذیرش رسمی مراجع تقنینی قرار نگرفته است. بنابراین، گرایش و سوءمصرف آن، مورد سرزنش اجتماعی قرار نمی‌گیرد؛ چراکه زمانی رفتار مخاطره‌آمیز مورد طعنه و نکوهش اجتماعی قرار می‌گیرد که در بادی امر، نسبت به ارزش‌های جامعه، تعرض رفتاری داشته باشند و این در حالی است که مخدرهای دیجیتالی به دلیل ناشناخته نوظهور بودن خالی از این وجهه اجتماعی هستند. بر این اساس، بی‌توجهی نسبت به گرایش روزافزون این پدیده نوظهور، نه‌تنها باعث افول آن نشده، بلکه در قالب لفافی ناموجه، زمینه گسترش و سوءمصرف آن را فراهم آورده است و بی‌هنجاری در این نوع سبک‌رفتاری، آوردگاهی برای ابتلا افراد دارای ویژگی ریسک‌پذیری، کنجکاو و جسارت می‌باشد. همچنین، علاوه بر فقدان قباحات اجتماعی؛ همراهی این نوع ناپهنجار با فضای سایبری، عامل مهمی برای انتقال و تشدید عادی‌سازی و بی‌اعتنایی جامعه نسبت به کنترل این نوع مخدرها باعث ظهور بیشتر آن در جامعه خواهیم بود که مقابله با آن با چالش‌های مواجه خواهد بود (قربانی و همکاران، ۱۳۹۷ ص ۷۵).

۶- سهولت ارتکاب جرم

مخدر دیجیتال شنیداری به دلیل غیرمادی و تفاوت در نحوه تحصیل، از ویژگی مصرف مکرر برخوردار می‌باشد. بنابراین هر فردی که از بستری مناسب برای امکان اتصال به فضای مجازی و یا غیرمادی دیجیتال برخوردار باشد، می‌تواند مجرمی بالقوه باشد و در این رابطه امکان ارتکاب جرم برای شهروندان نتیزن^۱ بسیار بیشتر از شهروندان دنیای واقعی است این در حالی است که سایر مواد مخدر به دلیل صبغه

^۱ اصطلاح نتیزن (Netizen) در برابر سیتیزن (Citizen) توسط مایکل هابن وضع شده است که از لحاظ لغوی، یک شهروند اینترنت است. این‌ها کسانی هستند که از آزادی استفاده از شبکه و تمام چیزهای دیگری که به آن مربوط است مثل گروه‌های

مادی، امکان مصرف مکرر وجود ندارد و استفاده مجدد آن منوط به تحصیل مجدد آن است. بنابراین، وجود بسترهای مصرفی، امکان سلب فرصت بزهکاری در این نوع روش تخدیری بشدت کاهش یافته و بزهکار فارغ از هرگونه مانع‌تراشی اجتماعی و وضعی، رفتار نابهنجاری را مرتکب می‌شود (نادری و همکاران، ۱۳۹۹ ص ۱۳۲).

۷- کاهش سن رشد کیفری

مواد تخدیری با نگرش به شرایط و اوضاع وقوع جرم، درصد جلوگیری از افزایش سن و نیز نرخ جرم در اقبال کمتر برخوردار و کم‌سال جامعه می‌باشد و با تبیین روش‌های غیر کیفری و الگوهای رفتاری رشد مدار، درصد کاهش سن رشد کیفری مصرف‌کنندگان مواد مخدر می‌باشد این وضعیت در رابطه با مخدرهای دیجیتال شنیداری متفاوت است؛ چراکه تاکنون این روش تخدیری به‌عنوان کزروی یا رفتار نابهنجار اجتماعی شناخته‌نشده و سایر نهادهای هنجار ساز اجتماعی مانند خانواده، مدارس نسبت به سوءمصرف آن و مخاطرات قطعی آن مطلع نمی‌باشند و بعضی از والدین در کنترل فرزندان خود دچار سردرگمی می‌شوند ویل اینکه قصور و کوتاهی می‌کنند. از طرفی، به دلیل نوظهور بودن این مخدر و چهل اجتماعی، پیامد نامطلوب آن در قالب معضل اجتماعی مشخص نشده است تا نسبت به خنثی‌سازی این پدیده انسانی، تمهیدات سازنده پیشگیرانه‌ای اتخاذ گردد. بنابراین افراد بخصوص جوانان و نوجوانان از ریسک‌پذیری اجتماعی جهت کشیدن و سوءمصرف آن برخوردار بوده همچنین در شرایط تربیتی و تأثیرپذیری رفتاری قرار دارند، اعتیاد به مواد تخدیری دیجیتال می‌تواند باعث تغییر سبک زندگی آنان شود و در آینده مخاطرات جبران‌ناپذیری را به دنبال داشته باشد. به این اساس، ضرورت دارد برنامه‌های مهمی با اولویت محورهای پیشگیرانه و توجیهی برای کاهش اثرات منفی آن در نظر گرفته شود (عبداللهی و همکاران، ۱۳۹۹ ص ۵۲).

۸- عدم مداخله در پیشگیری زودرس

پیشگیری زودرس یکی از روش‌های رایج پیشگیری اجتماعی است که در آن عوامل بستر ساز بزهکاری در اشخاص تأثیرپذیر و همچنین عوامل خطر ساز برای افراد دارای ظرفیت جنائی پایین در نهادهای از قبیل خانواده، مدرسه گروه‌های همسالان مورد شناسایی قرار می‌گیرد. در حوزه مواد مخدر پیشگیری زودرس از رفتار مجرمانه، عامل مهمی جهت کاهش رفتارهای ضداجتماعی افراد بزهکار می‌باشد و در این رابطه، می‌توان با مداخله روان‌شناختی- اجتماعی نسبت به اطفال و نوجوانان و اجرای برنامه‌های

خبری، نامه‌های الکترونیکی و مانند اینها بهره می‌برند و می‌دانند که این امر، مرحله‌ای جدید از توانایی ارتباط را تماماً فراهم می‌کند.

مناسب و هدفمند عوامل خرساز اجتماعی را تا حدودی خنثی و تدبیر نمود. کارایی پیشگیری‌های وضعی و کیفی نسبی بوده و از طرفی دیگر نیز هراندازه بزهکاران بالقوه، به‌صورت متعدد و طولانی‌مدت در محیط خطر قرار گیرند، به همان میزان احتمال درگیر شدن و استمرار رفتارهای مجرمانه شدیدتر خواهد شد. بر اساس مطالعات پژوهشی، بیشتر اطفال و نوجوانان که در محیط‌های آسیب‌پذیر رشد کرده‌اند، بیشتر در معرض ارتکاب جرم و کشیدن مواد مخدر شنیداری قرار دارند. چراکه این افراد در محیط اجتماعی همسالان و نیز مدرسه نمی‌توانند به سطح مطلوب دست یابند که این ناکامی حول مسائل مربوط به سلامتی، اختلالات روان‌شناختی و مصرف مواد مخدر متبلور می‌شود. در نتیجه، بزهکاری ناشی از بی‌ثباتی و یا حتی بزهکاری برای بقاء به‌اندازه وسعت روزافزون شکاف اجتماعی، گسترش می‌یابد (مهدوی، ۱۳۹۸ ص ۲۸).

۹- نارسایی و ضعف در تدبیر پیشگیرانه وضعی:

پیشگیری وضعی، دشوار کردن، پرخطر کردن یا جاذبه زدایی از موقعیت‌های ارتکاب جرمی که احتمالاً بزهکاران بالقوه مرتکب می‌گردند را شامل می‌شود که باعث می‌شود که بزهکار در فرصت‌های آلوده به موقعیت جرم، منافع عدم ارتکاب جرم در وضعیت جدید را از ارتکاب آن بیشتر احساس نماید و به‌جای سرمایه‌گذاری در پیش‌آمدگی فردی بزهکاری، با کمک تدبیر خاص و از طریق مداخله در موقعیت، از بروز رفتار نابهنجار منصرف گردد. این رویکرد جرم‌شناسی در رابطه با غالب جرائم کارساز بوده و رفتارهای تخدیری مستثنی از این قاعده نمی‌باشند لیکن پیشگیری وضعی از جرائم مواد مخدر و روان‌گردان‌ها، به دلیل جهت‌گیری چند نهادی و مشارکتی باعث بروز ناهمگونی بین نهادهای دولتی و جامعه‌ی شده است و همین امر موفق در اجرای موانع جرم را با چالش‌های به شرح ذیل مواجه کرده است (ابراهیمی، ۱۳۹۶ ص ۸۹). دشواری و ایجاد مانع و فرصت وقوع جرم در پیشگیری وضعی را در مورد مخدرهای شنیداری را در چند روش می‌توان مطرح نمود:

۹-۱ تقویت آماج‌ها و کنترل دسترسی به توزیع کنندگان مواد مخدر شنیداری

یکی از روش‌های دشوار ساختن ارتکاب جرم در مصرف مواد مخدر، مشکل دسترسی به آماج است؛ هدف این روش، تقلیل آسیب‌پذیری آماج‌ها است، اولین گام در جهت تقویت آماج‌ها و افزایش دشواری ارتکاب جرم، شناسایی بزه‌دیدگان بالقوه از طریق ارزیابی میزان احتمال خطر بزه‌دیدگی افراد و گرایش آن‌ها به مصرف مواد مخدر دیجیتال می‌باشد. زیرا بزه‌دیدگی واقعی تصادفی نیست و در میان مردم، به‌طور مساوی توزیع نشده است و همواره تغییرهای اجتماعی، فردی و محیطی در میزان آن مؤثر است. بیشتر بزهکاران در این عرصه افراد مرتبط با فضای مجازی و نیز نوجوانان می‌باشند. بنابراین، میزان بزه‌دیدگی مواد مخدر دیجیتال با موقعیت جغرافیایی، جنسیت، سن، شرایط اقتصادی، شیوه و سبک زندگی، محل

سکونت، طلاق و فاصله طبقاتی و عوامل دیگر در ارتباط است، لذا، لازمه به‌کارگیری شیوه‌های مناسب پیشگیری، شناسایی افراد مستعد و در معرض گرایش به مصرف این نوع مخدر یا گرایش به فعالیت در زمینه توزیع مواد مخدر دیجیتال است. لذا بنظر می‌رسد که پیشگیری وضعی که اصالتاً تدبیری پس از پیشگیری اجتماعی است، قابل اعتنا و مفید نباشد (مهرانفر، ۱۳۹۸ ص ۳۲۴).

۹-۲ کنترل وسایل تسهیل‌کننده وقوع جرم

در این خصوص می‌توان از طریق غربالگری در مبادی و ورودی فضای مجازی و ایجاد محدودیت‌های فنی و یا مسدودسازی سایت‌های تخدیری اقدام نمود، از طرف دیگر با ترسیم نظارتی در قالب ابزار رسمی مانند پلیس فتا و سایر نهادهای مطروحه قانونی می‌توان دسترسی بزهکاران بالقوه را برای مصرف این نوع مواد تخدیری کاهش داد و با پیشرفت ابزارهای کشف جرم و استفاده از فناوری، جهت مبارزه با این نوع مخدر، محدودیت‌های جدی برای کشیدن روزمره این نوع مواد تخدیری ایجاد نمود. ایجاد و اعمال محدودیت‌های قانونی نسبت به برخی دامنه فضای مجازی نیز آدرس‌های الکترونیکی به دلیل عدم رعایت شئون قانونی، برای این نوع مخدر به دلیل عدم توجه تقنینی چندان کارساز نبوده و از طرفی به دلیل بسترهای مصرفی دیگر و نیز جابجایی بزهکار، توجه صرف به این مقوله راه را برای شنیدن این نوع مخدر دیجیتال محدود نمی‌نماید (شیرانی و همکاران، ۱۳۹۵ ص ۸۷).

۹-۳ جابجایی بزهکار

به دلیل ناشناخته بودن این نوع مواد تخدیری و شباهت بسیار آن با سایر محصولات مجازی، عوامل اجرایی پیشگیری وضعی در قوانین الکترونیکی بخصوص پلیس سایبری و یا فتا، پیشگیری کارآمد برای این نوع جرائم را ندارند و رفتار بزهکار در جرائم مرتبط با مواد مخدر از خصیصه پویایی برخوردار می‌باشد. بنابراین، در صورت اعمال محدودیت‌های فنی، مصرف‌کنندگان که اولین بار با مانع روبرو شوند، تلاش می‌کنند تا در آینده به‌صورت خردمندانه و با رفتارهای مشدد مانند استفاده از فیلترشکن از محدودیت ایجادشده عبور کنند، لذا، به نظر می‌رسد به دلیل نقیصه مذکور امکان عدول از موانع وقوع جرم، جابجایی بزهکار در این نوع پدیده نوظهور وجود داشته باشد (مقدس قهفرخی و همکاران، ۱۳۹۸ ص ۲۲). همچنین، ناشناختگی و تغییر هویت در فضای مجازی وعدم وجود عوامل بازدارنده در این فضا، فرصتی زمینه جابجایی جرم را فراهم نموده و با افزایش فرصت بزهکار در فضای مجازی و دسترسی طولانی‌مدت شرایط و اوضاع احوال بزهکاری تخدیری را فراهم می‌نماید (حاجی ده آبادی، ۱۳۹۳: ۶۲). به همین دلیل در غالب کشورهای مبتلا به‌علاوه بر توجیه و آگاه‌سازی جمعی، با ایجاد هزینه دسترسی و سوخت شدن موقعیت و فرصت ارتکاب جرم و مهار بسترهای مجازی، امکان بروز و ظهور رفتار مجرمانه را با چالش وضعی و رشد مدار مواجهه نموده‌اند (عبدالرئوف، ۲۰۱۵ ص ۵-۱).

۱۰- ضعف و عدم تبیین سیاست پیشگیری مشارکتی

استفاده از روشی واحد در برخورد با پدیده‌های نابهنجار اجتماعی چندان مفید نیست و از زمان‌های گذشته برای مهار پدیده بزهکاری و جلوگیری از ارتکاب جرم روش‌ها و سیاست‌های مختلفی بر اساس نوع تفکر بروز جرم، اعمال و اجرا شده است. هیچ الگوی مدیریتی به صورت مجزا نتوانسته به صورت واقعی و قطعی جرم را پیشگیری نماید این خصیصه در رابطه با مخدرهای دیجیتال شنیداری صدق می‌کند، چراکه در بدو امر این نوع مخدر، یک پدیده انسانی و اجتماعی است و گرایش روزافزون به آن در آینده، ارزش‌های اجتماعی را مورد جرح و تنقیح قرار می‌دهد و از طرفی مانند سایر الگوهای رفتاری و کژروی‌های اجتماعی، شرایط و دلایل متعددی باعث بروز آن می‌شود. بنابراین، بیشتر محققین تخدیری جهت پیشگیری از گرایش و شیوع مخدرهای دیجیتال، روش‌های متعدد کیفی و اجتماعی را مطرح می‌کنند، برخی عوامل فردی، اجتماعی و محیطی را در بروز آن مؤثر دانسته و برخی هم بی‌هنجاری فردی و بی‌کفایتی اجتماعی را باعث بی‌اعتنایی بنیان‌های درونی ساز اجتماعی می‌دانند که در رغبت افراد به این نوع مخدر تأثیرگذار است. برخی دیگر بر این نظر تأکید دارند اساساً مخدرهای دیجیتال به دلیل نوظهور بودن به عنوان رفتاری سرزنش پذیر مورد توجه عمومی قرار نگرفته و به کارگیری روش‌های غیر ابزاری و وضعی چندان مفید نیست. لذا، ایجاد محدودیت در بسترهای جرم‌زا و نیز سلب فرصت‌های ابزار ارتکاب جرم نسبت به بزهکاران بالقوه در اولویت قرار ندارد (مقیمی، ۱۳۹۷ ص ۴۲).

نتیجه‌گیری

مخدرهای شنیداری جدیدترین رویکرد تخدیری در حوزه مواد افیونی و تحریک‌پذیر است که علاوه بر برخورداری از اثرات تخدیری، واجد خصیصه وابستگی و عود اعتیادی نیز هست. این مخدرها به دلیل ماهیت غیرمادی منصرف از مبنای مواد تخدیری به منظور جرم انگاری کیفی بوده و برخلاف دیگر اقسام تخدیری در قالب تناویر کیفی قابل تنقیح و توجیه نمی‌باشند، و از طرفی نیز از ویژگی‌های عینی اقسام سنتی برخوردار نبوده و همانند محرک‌های و نوترکیب و صنعتی نیز در آزمایشگاه‌های تخدیری قابل تولید نمی‌باشند بلکه؛ ماهیتاً اصوات غیرمادی می‌باشند که از طریق قوه سمعی قابل مصرف می‌باشند و با اقتباس از کارکرد پیام‌های عصب رسان عصبی از قبیل آلفا، بتا، دلتا و گاما، و نیز ایجاد اختلاف فرکانس شنیداری، ضمن ایجاد رویکردی موسوم به موج سوم تخدیری، شرایط لازم به منظور پاداش دهی و تغییر در میزان ترشح هورمون‌های حیاتی و تصمیم‌ساز عصبی از قبیل دوپامین، سروتونین، آدرنالین، آندروفین و ... را ایجاد می‌نمایند. این مخدرهای صرفاً قوای عصبی مستعمل را مورد تهاجم قرار داده و فاقد اثرات تکانشی و جسمی می‌باشند. از همین رو نه تنها مصرف آنان فاقد برچسب‌زنی اعتیادی و تخفیف شخصیت اجتماعی بوده، بلکه به دلیل عدم امکان کشف جرم و فقدان قیاحت فعلی، از سرزنش پذیری بسیار پایینی برخوردار می‌باشد بر همین اساس، بنیان الگوساز رسمی از قبیل پلیس و دیگر

کنشگران اجتماعی از قبیل خانواده از تبیین آن به‌عنوان یک رفتار تنقیحی و نابهنجار معذورند و بالتبع آن، سایر ارکان رسمی دولتی، گروه‌های همسالان و محیط‌های آموزشی نیز هیچ واکنش نامأنوسی، نسبت به انصراف از فراگیری و نیز همیاری از رواج آن ندارند. بنابراین؛ در صورت کشیدن این شنیدنی تخریبی، نه‌تنها ولوج و کشف جرم منتفی بوده بلکه مستعمل نیز در قالب بزهکار، نقض هنجار نموده، و از طرفی دیگر نیز خود را محق بر استفاده از حقوق نهی نشده اجتماعی می‌داند و همین امر باعث می‌گردد، که ترسیم و تنقیح این کژروی قابل‌توجه و مقدور نگردد. بر همین اساس، بی‌توجهی جامعه و نیز بی‌اعتنایی، نسبت به گرایش روزافزون این پدیده نوظهور، نه‌تنها باعث افول آن نشده، بلکه در قالب لفاقی ناموجه، زمینه گسترش و سوء‌مصرف آن را فراهم می‌آورد و بی‌هنجاری در این نوع سبک‌رفتاری و اختلاط آن با ابزارهای جمعی همانند فضای سایبری، آوردگاهی مهم، برای ابتلا افراد دارای خصوصیت ریسک‌پذیری، کنجکاو و جسارت به این نوع ماده تخریبی می‌باشد. از همین رو، هرچه جامعه نسبت به کنترل و عقیم‌سازی آن بی‌توجه باشد، ظهور و نمود آن در جامعه بیشتر خواهد شد و مقابله با آن به دلیل بی‌ارزش بودن برخورد اجتماعی با آن، قابل‌تقدیر و توجه نخواهد بود. بدین‌سان به دلیل نواقص اجرایی در مهار و نیز عقیم‌سازی بستر و یا رویکردهای تقریبی به این رویکرد نوظهور، غالب کشورهای مبتلابه، به‌منظور پیشگیر یا خنثی‌سازی و متعاقباً ممانعت از بیش‌مصرفی و درمان وابستگان عصب‌شناختی این پدیده نامأنوس، رویکردهای آموزشی و توجیهی با اولویت ارکان بسترساز فردی از قبیل خانواده و متعاقباً گروه‌های همسال و محیط‌های مستعد ترویج خرده‌فرهنگ‌های گروهی از قبیل دوستان و همسالان و ارائه خدمات آموزشی جمعی از طریق رسانه‌های جمعی آغاز نموده و متعاقباً باتدبیر پیشگیری‌های انحصاری و محدودکننده در بستر فضای مجازی و نیز اعمال محدودیت‌های وضعی بر عوامل منتشرکننده این اصوات زمینه کنترل این رویکرد نوین را فراهم نموده و سپس با رویکردی توأم با باز اهلیتی مصرف‌کننده تمهیداتی تقریبات کیفی را علاوه بر ماهیت مادی مواد تخریبی بر اثر پذیری اقلام نوظهور نیز سرایت داده و در این رابطه با اتخاذ مجازات از قبیل جایگزین حبس و یا تأمین برخی محرومیت‌های اجتماعی از قبیل دسترسی به فضای مجازی، اصلاح و باز اجتماعی عامل را موردتوجه و مصلحت خود قرار داده‌اند لذا با توجه به ولوج این رویکرد در منطقه غرب آسیا و کشور ما، و همچنین بروز چالش‌هایی همسو با دیگر کشورها، اتخاذ تدابیری از قبیل تغییر در مصوبات و آیین‌نامه‌های تعیین مصادیق مواد تخریبی و تجدیدنظر در ماهیت نوعی مواد تخریبی، و متعاقباً تدبیر پیشگیری‌های وضعی و رشد مدار در کنترل این پدیده نوظهور مفید به نظر می‌رسد.

منابع فارسی:

۱. ابراهیمی، شهرام (۱۳۹۶). جرم‌شناسی و پیشگیری، تهران: انتشارات میزان

۲. احمدی مقدم، مصطفی و غلامرضا جواهری (۱۴۰۰). راهکارهای پیشگیری اجتماعی از جرائم سایبری، تهران: انتشارات دانایی
۳. اکرمی، سام و سعیده اکرمی (۱۳۹۵). پیشگیری غیر کیفری در جرایم اینترنتی، نشریه میان رشته‌ای مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه، ۴(۹) ص ۱۶۸
۴. ایرنا، خبرگزاری جمهوری اسلامی، (۱۴۰۱) تشکیل کمیته مبارزه با مواد مخدر و روانگردان‌ها و مواد مخدر دیجیتال در فضای مجازی، ص ۱
۵. پورنجفی قوشچی، لایلا، فخرناب، حسین، پور قهرمانی، بابک (۱۳۹۹). بررسی جرم‌شناسی فضای مجازی در تکوین جرم، فصلنامه علمی - پژوهشی فقه و مبانی حقوق اسلامی، ص ۸۳-۸۴
۶. پیرکاری، نازنین مستند تلویزیونی سیمای ج.ا.ا، شبکه ۴ (۱۴۰۰) مصاحبه تخصصی با جعفر باوی و علیرضا شبیری در موضوع مخدرهای دیجیتال
۷. جزایری، سید عباس، نعمت الهی، میثم و امین امیریان فارسانی (۱۳۹۸). پیشگیری از جرایم سایبری و محدودیت‌های حاکم بر آن، فصلنامه علمی - حقوقی قانونی، ۳(۱۲) ص ۱۸
۸. حاجی ده آبادی، احمد و احسان سلیمی (۱۳۹۳). اصول جرم‌انگاری در فضای سایبری با رویکرد انتقادی به قانون جرائم رایانه‌ای، فصلنامه علمی - پژوهشی مجلس و راهبرد، ۲۱(۸۰) ص ۶۵
۹. حسینی، سید محمد، صطفی پور، مسعود (۱۳۹۷).، تاثیر عوامل زیست شیمیایی در سیر صعودی منحنی سن - جرم نوجوانان بزهکار، مطالعات حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشگاه تهران، ۴۸، (۱) ص ۸۰
۱۰. حیدری نژاد، نصراله (۱۳۹۷) پیشگیری وضعی در جرایم سایبری از منظر حقوق کیفری ایران و جهان، نشریه قانون یار، ۲(۶)، ص ۳۴
۱۱. درگاهی، حسن و بیرانوند امین (۱۳۹۹). عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر بر اعتیاد در ایران با تاکید بر ادوار تجاری، فصلنامه علمی پژوهشنامه اقتصادی، ۲۰(۷۸) ص ۱۰۸
۱۲. ذاکری، مجید و همکاران (۱۴۰۰). مخدرهای پنهان دیجیتالی، تهران: انتشارات سفیر اردهال
۱۳. رجبی، ابوالقاسم (۱۳۹۶). مخدرهای دیجیتال از ادعا تا واقعیت، نشریه علمی پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۱۶۶۸۵
۱۴. رضایی، احمد؛ اسلامی، بهروز؛ مهدوی پور خراسانی، ملیحه (۱۳۹۳). نقش خانواده در گرایش جوانان به اعتیاد در شهرستان ورامین، ص ۳۶-۳۷
۱۵. الستی، احمد (۱۴۰۰). مصاحبه تخصصی در مورد مخدر های دیجیتال و تاثیر آن بر قوای شناختی، ص ۸
۱۶. سراج زاده، سید حسن؛ اکبری، یونس؛ فیضی، ایرج (۱۳۹۵). عوامل اجتماعی مرتبط با تغییر در نگرش و رفتار دانشجویان نسبت به مواد مخدر، نشریه علمی - پژوهشی مطالعات اجتماعی ایران، ۱۰(۲)، ص ۱۳۱
۱۷. شکری، محمد (۱۳۹۹). پیشگیری از جرائم سایبری علیه امنیت ملی در ایران، تهران: انتشارات قانون یار

۱۸. شیرانی، پویا و حیدری، مسعود (۱۳۹۶). نقش شکلگیری پلیس ویژه اطفال و نوجوانان در پیشگیری از جرم، نشریه علمی ترویجی کارآگاه، شماره ۳۹ ص ۸۷
۱۹. شیعه نیوز (۱۳۹۴). گفت و گوی تخصصی با افشار، پرویز و منتظر المهدی، سعید در رابطه با مواد مخدر دیجیتال و نحوه عملکرد آن، ص ۱-۲
۲۰. عبدالهی، سامان و شهرداد دارابی (۱۳۹۹). مدل ساختاری نقش عوامل محیطی و خانوادگی در پیشگیری رشدمدار از گرایش به مصرف مواد مخدر و روانگردان، فصلنامه علمی اعتیاد پژوهی، ۱۴ (۵۶)، ص ۵۲
۲۱. عرشیا، رضا، (۱۳۹۸). گرایش جوانان به مصرف مواد مخدر، ۱۳۹۸: تهران، انتشارات آذر فر، ص ۳۳
۲۲. علیوردی نیا، اکبر (۱۳۹۵). مطالعه جامعه شناختی رفتارهای انحرافی دانشجویان، کاربست تجربی نظریه انتخاب عقلانی، ۱۳۹۵، نشریه علمی پژوهشی جامعه شناسی نهاد های اجتماعی، شماره ۸، ص ۱۰-۱۲
۲۳. فضلی، مهدی، دارابی پناه، شهین (۱۳۹۳). تحلیل آثار حبس بر زندانیان زن در پرتو نظریه قوانین تقلید گابریل تارد، مجله پژوهش های حقوق جزا و جرم‌شناسی، شماره ۷، ص ۷
۲۴. قربانی، ابراهیم شرافت، جلال (۱۳۹۷). مبارزه با مواد مخدر و روانگردان در فضای سایبری؛ مطالعه تطبیقی ساختار و اقدامات پلیس ایران با شش کشور پیشرو در امر مبارزه با جرایم سایبری، فصلنامه علمی - ترویجی مطالعات بین المللی پلیس، ۸ (۳)، ص ۷۵
۲۵. محمدی، علی (۱۳۹۶). مطالعه مروری مخدرهای دیجیتال، مجله بین‌المللی اعتیاد پژوهش های جاری در علوم پزشکی، ۳ (۱۱) ص ۳
۲۶. مقدس قهفرخی، شهرام؛ حقیقتیان، منصور و سیدعلی هاشمیان فر (۱۳۹۸). پویایی شناسی اعتیادکارکرد های مبتنی بر پویایی سیستمی اعتیاد، فصلنامه اعتیاد پژوهی سوءمصرف مواد مخدر، ۱۳ (۵۴) ص ۲۲
۲۷. مقیمی، مهدی (۱۳۹۷). مبنای نظریه انتخاب منطقی در پیشگیری وضعی، مجله پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی، ۶ (۱۲)، ص ۴۲
۲۸. موذن زادگان، حسنعلی و حامد رهدادپور (۱۳۹۷). اصل شفافیت قانون و جایگاه آن در رویه قضایی دیوان اروپایی حقوق بشر و حقوق کیفری ایران، فصلنامه دیدگاه حقوق قضایی، ۲۳ (۸۱)، ص ۲۰۰
۲۹. مهاجرانی، سید مجید و مهدخت ذاکری، (۱۳۹۴). مخدرهای پنهان دیجیتال، تهران: انتشارات سفیر اردهال
۳۰. مهاجرانی، سیدمجیدو منصور براتی (۱۳۹۹). مخدرشنیداری، مجموعه مقالات موسسه کادراس، ص ۱۰
۳۱. مهدوی، محمود (۱۳۹۸). پیشگیری از جرم (پیشگیری رشد مدار)، تهران: انتشارات سمت
۳۲. مهرانفر، نسربین (۱۳۹۸). پیشگیری وضعی از قاچاق مواد مخدر در گستره جغرافیای انسانی، فصلنامه علمی - پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۱۲ (۲)، ص ۳۲۴

۳۳. ملک زاده، دانیال، راحتی قوچانی، سعید، کبری، حمید رضا، دادگر آزاد، محیا، بررسی اثر ضربان های دوگوشی بر افراد معتاد با استفاده از سیگنال مغزی EEG، ۱۳۹۵، فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد، سال دهم، شماره چهل و یک ص ۱۰
۳۴. میرزرگر، سیده آسیم (۱۴۰۰)، مغز و اعتیاد، تهران: انتشارات دانشگاه تهران ص ۱۱
۳۵. میرمردی، سید منصور (۱۳۹۹). جرایم سایبری، تهران: انتشارات ماهوار
۳۶. نادری، زانیار (۱۳۹۸). مخدرهای دیجیتال و سیاست کیفری ایران در مقابل آن، دومین کنفرانس ملی پدافند سایبری
۳۷. نجفی ابرند آبادی، علی (۱۳۹۳). جرم‌شناسی با تجدید نظر و اضافات، تهران، انتشارات آموزش و سنجش، چاپ هفدهم، صص ۵۸-۶۶-۸۹-۱۴۵
۳۸. نوربخش، یونس (۱۳۹۶). نقش آموزش در پیشگیری از وقوع جرم و آسیب اجتماعی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه تهران، صص ۹-۱۰
۳۹. نیک پور، صادق (۱۳۹۷). الکترومغناطیس مغز. تهران: انتشارات گیسوم
۴۰. هاشمی نسب، سیده مریم و ساور علیا، علی (۱۳۹۸). نقش خانواده در پیشگیری از سوء مصرف مواد، فصلنامه دانش انتظامی گلستان، ۱۰(۴)، صص ۵۳

منابع عربی:

۱. الزیود، محمد صایل، عود، طارق (۲۰۱۹). مستوى وعی طلبة الجامعة الأردنية بظاهرة المخدرات الرقمية، دراسات، العلوم الإنسانية والاجتماعية، المجلد ۴۶، العدد ۱، صص ۶۴-۸۱
۲. الجبري، عبد الحسين هذى (۲۰۱۸). المخدرات الرقمية وأثارها السلبية، جامعة البابل، كلية الصيدلية، صص ۱-۳۰
۳. التجاني، وجدان، الصديق عباس (۲۰۱۷). التحديات التي تواجه الأسرة في الوقاية من المخدرات الرقمية وتأثيرها على الشباب العربي، جامعة نايف العربية للعلوم الأمنية،
۴. العوضى، خبير أنور محمد خميس، حمد جمى، إبراهيم، معتصم، المرى، صالح (۲۰۱۵).، مخدرات الرقمية، مجله وهشى العين، قيادة العام الشرطه راس الخيمه، العدد ۱۰، صص ۲۲-۲۵
۵. عبدالروؤف، أحمد بنى عيسى (۲۰۱۴). الخطط المقترحة للوقاية من المخدرات الرقمية فى المجال التربوى جامعة العلوم الإسلامية العالمية، كلية العلوم التربوية، صص ۱-۵
۶. عبدالرحن، أبو سريع أحمد، استخدام الإنترنت فى تعاطى المخدرات الرقمية، ۲۰۱۰، وزارة الداخلية، قطاع الشؤون الفنية الإدارة العامة للمعلومات والتوثيق، صص ۱-۱۰
۷. حبيب، محمد حسين، (۲۰۱۶). المخدرات الرقمية بين الحقوق الشخصية والجريمة السيبرانية المؤتمر السنوى الرابع للأمن والتحليل الجنائى للواقع، العدد ۱۶، صص ۱۲

۸. شحاته، محمد، (۲۰۱۸) المخدرات الرقمية بين اهالة العالميه الشريعه الاسلاميه، مجله الحديث وعلومه المشارك، جامعه الأزهر كلية أصول الدين، اعداد ۴، ص ۷
۹. محمد مرسى (۲۰۱۶). ادمان المخدرات الرقمية عبر الانترنت و تأثيرها على الشباب العربى دراسة ميدانية مطبقة على الشباب العربى بجامعة الأزهر بالقاهرة،. لندوة العلميه " المخدرات الرقمية جامعه نايف العربيه للعلوم الأمنيه، الرياض، المملكه العربيه السعوديه" صص ۴۸-۵۹.
۱۰. ميسوم، ليلي، المخدرات الرقمية - ظهور ادمان جديد عبر شبكه الانترنت (۲۰۱۶). جامعه تلسمان، الجزائر، مركز جيل البحث العلمى، اعداد ۲۱، ص ۱۷۴.

منابع انگلیسی:

1. Gerrit Kamphausen, Bernd Werse (2019). Digital figurations in the online trade of illicit drugs A qualitative content analysis of darknet forums, International Journal of Drug Policy, vol 73, p21
2. Cornford, Tony and Lichtner, Valentina (2014) Digital Medicines: Anatomy of New Medicines. In: Devlin, Bill, Lampreau, Eleni, Miteff, Natalie N. and McLeod, Laurie, (eds.) Information systems and global collections: Reconfiguring actors, artifacts.
3. Isak Ladegaard (2018). Crime displacement in digital drug markets, International Journal of Drug Policy, vol 63, p24
4. Fawzi m ،Marwa ،A Mansouri ،Farah ،Awareness on Digital Drugs Abuse and its Applied Prevention Among Healthcare Practitioners in KSA(2017).Naif Arab University for Security Sciences ،Arab Journal of Forensic Sciences & Forensic Medicine Volume 1 Issue (6).P2-10
5. Philip Boehme, Arne Hansen, Hubert Truebel (2018), How soon will digital endpoints become a cornerstone for future drug development?, Drug Discovery Today 17 24(1), p 23
6. Damien Rhumorbarbe (2016), Buying drugs on a Darknet market: A better deal? Studying the online illicit drug market through the analysis of digital, physical and chemical data, Forensic Science International, Vol 267, p63
7. Shelar ،Shraddha ،Varsha ،Mulik ،Thanaji ،Bhatia ،Pranav, Suraj U ،Rasal (2016). Binaural Beats,, Amenableornot, ،International Journal of Current Research 8(78) p 89

Investigating the criminology of auditory drugs and the challenges of its prevention

*Shahram Cheraghi**
*Ali Puorjavaheeri***
*Ali Jamadi****

Abstract

Auditory narcotics are sound stimuli that are used through the auditory faculty, and by having the characteristic of neural conditioning, they simulate the unjustified states of other known traditional and industrial narcotics with the minimum sensory level of alcohol and the maximum consumption of heroin in the neurological faculties of the users. they do This research, using the library method and practical purpose, analyzed and described the criminological foundations and reasons for the tendency towards this sinister phenomenon and it was determined in this regard; This unknown approach, due to the indifference of civil norm-making institutions and weakness in internalizing its social ugliness, is devoid of the characteristic of drug labeling and shaming, and due to weak self-esteem; Imitation and change in lifestyle and social leisure, as well as the curiosity of drug users in experiencing the false excitement of recombinant sounds, the preferential tendency to use it has increased, especially among people with behavioral risk, and for this reason, social control and the adoption of preventive measures, including Public and criminal in it has faced a serious challenge due to the nature of beneficial choice and the speed of action in consumption, as well as the secrecy of the identity of the user and the lack of obstacles in education and the deprivation of opportunities for use and the emergence of the inherent characteristic of the movement of the criminal.

Keywords

Criminology, digital drugs, public and criminal prevention, obstacles and challenges.

* PhD student of Criminal Law and Criminology, Department of low, Yasuj Branch, Islamic Azad University. Yasuj, Iran, Email: sh.cheraghi66@gmail.com

** PhD Law and Jurisprudence, Department of low, Yasuj Branch, Islamic Azad University. Yasuj, Iran, (corresponding author): a.pourjavaheeri@gmail.com

*** PhD of Criminal Law, Department of low, Yasuj Branch, Islamic Azad University. Yasuj, Iran, Email: jamadiali@gmail.com